

تدوین سیاست‌های بهینه تجارت خارجی ایران (صادرات) برای پیوستن به سازمان تجارت جهانی

* محمد تقی رضویان

** مصطفیه بهاری جوان

*** رضا آذری محی

پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی، موافقان و مخالفان بسیاری دارد. اثرات پیوستن به این سازمان نیز از دیدگاه‌ها و جنبه‌های مختلف قابل بررسی است. در این پژوهش اثرات پیوستن ایران به این سازمان از نظر اقتصادی به وزیر از بعد توان صادراتی مورد توجه قرار گرفته است. برای حضور در بازارهای جهانی و گسترش آن لازم است تا مزیت‌های نسبی صادرات کشور مورد بررسی قرار گیرد. مزیت نسبی می‌تواند با توجه به نوع محصول و بازار آن در مناطق مختلف جهان، متغیر باشد. در این پژوهش در ابتدا نگاهی اجمالی به موافقنامه‌های عمومی تعریفه تجارت (گات) شده و سپس جایگاه صادرات غیرنفتی جمهوری اسلامی ایران

-
- * - دکتر محمد تقی رضویان؛ استاد رشته حرفه‌ای اقتصادی دانشگاه شهید بهشتی، مدیر بخش برنامه‌ریزی شهری دانشگاه آزاد اسلامی.
- ** - مصطفیه بهاری جوان؛ کارشناس ارشد اقتصاد، پژوهشگر آزاد.
- *** - رضا آذری محی؛ کارشناس ارشد اقتصاد، پژوهشگر آزاد.

را به تفکیک کدهای SITC مورد بررسی قرار داده‌ایم. در ادامه، مزیت نسبی آشکار شده صادرات کشور نسبت به جهان، اروپا، آسیا و خاورمیانه محاسبه و از آنجا که شاخص مزیت نسبی آشکار شده طی سال‌های مختلف از نوسان زیادی برخوردار بوده، شاخص متوسط مزیت نسبی آشکار شده محاسبه شده است. در پایان پی آمدهای الحق یا عدم الحق جمهوری اسلامی ایران به سازمان تجارت جهانی مورد بررسی قرار گرفته و سیاست‌های بهینه صادراتی الحق ایران به این سازمان ارایه گردیده است.

کلید واژه‌ها:

ایران، گات، عضویت در گات، بازرگانی جهانی، صادرات، بازرگانی خارجی، قوانین و مقررات، سازمان تجارت جهانی

مقدمه

مسئله پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی موضوعی است که موافقان و مخالفان بسیاری دارد، اثرات پیوستن به این سازمان نیز از دیدگاهها و جنبه‌های مختلف قابل بررسی است. آنچه که در این پژوهش مورد توجه خاص محققین قرار گرفته، اثرات پیوستن ایران به این سازمان از نظر اقتصادی، به ویژه از بعد توان صادراتی می‌باشد. اعتقاد ما بر این است که مزیت نسبی می‌تواند با توجه به نوع محصول و بازار آن در مناطق مختلف جهان، متغیر باشد. از این‌رو یافتن بازارهای جهانی که صادرات محصولات غیرنفتی کشور در آنها دارای مزیت نسبی آشکار می‌باشد، در تدوین سیاست‌های بهینه تجارت خارجی ایران، به ویژه برای تصمیم‌گیری در خصوص پیوستن به سازمان تجارت جهانی می‌تواند رکن اساسی داشته باشد و به منظور دستیابی به این امر مهم در این پژوهش در ابتدانگاهی اجمالی به موافقنامه‌های عمومی تعریفه و تجارت (گات) خواهیم داشت. سپس به بررسی نقش و وظایف سازمان تجارت جهانی می‌پردازیم. در ادامه جایگاه صادرات غیرنفتی جمهوری اسلامی ایران را به تفکیک کدهای SITC¹ و طی سال‌های ۱۳۷۵-۱۳۷۹ مورد بررسی قرار می‌دهیم. شایان ذکر است که تمامی اطلاعات مربوط به صادرات و واردات کشور در قالب کدهای تعرفه‌ای HS² توسط گمرک جمهوری اسلامی ایران منتشر می‌شود در حالی که ارزش صادرات جهانی بر اساس کدهای SITC³ ارایه می‌شود. از این‌رو در قدم اول، برای انطباق بین این دو سیستم؛ بایستی کدگذاری صورت می‌گرفت که قبلًاً این امر توسط «پژوهشکده امور اقتصادی» و برای اولین بار در کشور صورت گرفت که به صورت بانک اطلاعاتی و در قالب یک بسته نرم‌افزاری موجود می‌باشد. بنابراین آمار مربوط به صادرات کشور، به تفکیک کدهای SITC براساس بانک اطلاعاتی فوق الذکر استخراج و ارایه شده است.

1- Standard International Trade Classification

2- Harmonized commodity description and coding System

3- Standard International Trade Classification

در ادامه به ارایه مبانی نظری مزیت نسبی پرداخته‌ایم و نحوه محاسبه مزیت نسبی آشکار شده و مقدار متوسط آن را به صورت فرمول ریاضی ارایه نموده‌ایم. در قسمت بعدی، ابتدا مزیت نسبی آشکار شده نسبت به جهان را طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۵ و به تفکیک کدهای سه رقمی SITC محاسبه و به همراه رتبه هر یک در قالب جدول ارایه کردہ‌ایم. در قسمت‌های بعدی، مزیت نسبی آشکار شده صادرات ایران نسبت به مناطق اروپا، آسیا و خاورمیانه محاسبه و طی جداول جداگانه‌ای ارایه شده‌است. از آنجاکه شاخص مزیت نسبی آشکار شده طی سال‌های مختلف، از نوسان زیادی برخوردار بوده، در مرحله بعد به محاسبه شاخص متوسط مزیت نسبی آشکاره شده پرداخته‌ایم، تا از این طریق مزیت نسبی آشکار شده صادرات کشور طی دوره زمانی ۱۳۷۹-۱۳۷۵ و به صورت یکپارچه، قابل بررسی باشد.

در پایان پیامدهای الحق یا عدم الحق جمهوری اسلامی ایران به سازمان تجارت جهانی مورد بررسی قرار گرفته و سیاست‌های بهینه صادراتی الحق ایران به این سازمان ارایه شده‌است.

۱- موافقتنامه عمومی تعرفه و تجارت و سازمان تجارت جهانی

بسیاری از کشورها سال‌ها است که تلاش می‌کنند با برقراری ضوابط مورد تایید سازمان تجارت جهانی، هرچه زودتر به صورت رسمی به این جریان بپیوندند. با وجود تمامی زیان‌هایی که جهانی شدن در آغاز به همراه خواهد داشت، بهتر است پیوستن کلیه کشورهای این سازمان هرچه زودتر صورت پذیرد، زیرا در بلندمدت، جهانی شدن اهداف خود را پیش خواهد برد. سازمان تجارت جهانی نام نوین موافقتنامه عمومی تعرفه و تجارت (گات) است، این موافقتنامه درباره امتیازات تعرفه‌ای میان کشورهایی است که بیش از ۸۵ درصد بازرگانی جهان را در اختیار دارند. سازمان تجارت جهانی، سازمانی بین‌المللی و دارای منشوری به عنوان نظامنامه رفتار حکومت‌ها در بازرگانی بین‌المللی است. مفاد این موافقتنامه، کشورهای عضو را متعهد می‌سازد که تجارت

چندجانبه را با حداقل موانع تجاری میان خودشان گسترش داده و در کنار کاهش تعرفه‌ها و سهمیه‌های وارداتی توافقنامه‌های امتیاز تجارت را لغو کنند. سازمان تجارت جهانی همچون دیگر سازمان‌های بین‌المللی دارای قوانین و مقررات معینی است که کشورها در صورت تمایل به عضویت در آن، باید ضمن آشنایی کامل با این مقررات، سودها و زیان‌هایی را که در پیوستن به آن، در نظام اقتصادی - تجاری متوجه‌شان می‌شود، به دقت مورد ارزیابی قرار دهند. پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی در طول برنامه‌های اول و دوم همواره به عنوان یکی از موضوعات مهم اقتصادی مورد بحث قرار گرفته و در برنامه سوم نیز بر اهمیت آن افزوده شده است و همواره نیز بررسی پیامدهای اقتصادی و تجاری بخش صادرات در پیوستن احتمالی به سازمان تجارت جهانی مطرح بوده است. با توجه به اینکه سازمان تجارت جهانی به عنوان یکی از دستاوردهای مهم مذاکرات هشت ساله دور اروگوئه گات می‌باشد، در ابتدا نگاهی اجمالی بر موافقنامه عمومی تعرفه و تجارت (گات) خواهیم داشت.

۱- موافقنامه عمومی تعرفه و تجارت (گات)

هدف اصلی گات فراهم کردن محیطی با ثبات و قابل پیش‌بینی برای صنایع و بنگاه‌های بازرگانی کشورهای عضو است تا در آن محیط بتواند تحت شرایط رقابت عادلانه با یکدیگر تجارت کنند. کل چارچوب این نظام بر چهار قاعده اساسی و ساده استوار است.

الف - قاعده اول: حمایت از صنعت داخلی فقط از طریق تعرفه‌ها

نظام حقوقی که گات برای دستیابی به اهداف پیش‌بینی شده ایجاد نموده، پیچیده است، لیکن بر مقررات اساسی، محدود و ساده‌ای مبتنی است. در عین حال که گات خواستار تجارت آزاد است، می‌پذیرد که کشورها ممکن است مایل باشند در مقابل رقابت خارجی از صنایع خود حمایت کنند. اما در عین حال آنها را تشویق می‌کنند که این کار را در سطوح پایین معقولی - آن هم از طریق تعرفه‌ها - اعمال کنند.

مقرراتی که کشورهای عضو را از استفاده از محدودیت‌های مقداری، در مورد واردات منع می‌نماید، اصل حمایت از طریق تعرفه‌ها را تقویت می‌کند.

ب- قاعده دوم: ثبیت تعرفه‌ها

دومین قاعده مهم‌گات این است که تعرفه‌ها و سایر اقداماتی که کشورها برای حمایت از تولید داخلی خود برقرار می‌کنند باید کاهش یافته و در صورت امکان، از طریق مذکرات میان کشورهای عضو، حذف شود و تعرفه‌هایی که بدین صورت کاهش یافته، ثبیت شده و افزایش نیابند.

ج- قاعده سوم: تجارت طبق شرط دولت کامله‌الوداد

سومین قاعده اساسی گات، که مقرر می‌دارد تجارت نباید تبعیض آمیز باشد، در شرط معروف دولت کامله‌الوداد تجسم یافته‌است. به بیان ساده این اصل اعلام می‌دارد که اگر کشور عضو به کشور دیگری، هرگونه تعرفه یا امتیاز دیگری برای محصولی اعطا کند، باید فوراً و بدون قید و شرط آن را به محصول مشابه سایر کشورها تعمیم دهد. تعهد این رفتار دولت کامله‌الوداد، نه فقط برای واردات، بلکه برای صادرات نیز اعمال می‌شود.

د- قاعده چهارم: رفتار ملی

همان‌طور که ذکر شد، اصل دولت کامله‌الوداد از اعضا می‌خواهد تا در میان کشورها تبعیض قابل نشوند. اصل رفتار ملی که مکمل اصل مذکور است، مقرر می‌دارد که محصول وارداتی که پس از پرداخت حقوق گمرکی و سایر هزینه‌ها، از مرز عبور نموده، باید با رفتاری مواجه شود که نسبت به آنچه بر محصول مشابه تولید داخل اعمال می‌شود، نامطلوب ترباشد. به بیان دیگر این اصل، کشورهای عضو را قادر می‌کند تا با محصولات وارداتی، رفتاری کاملاً مشابه با رفتار با کالاهای ساخت داخل داشته باشند.

۱-۲- نقش و وظایف سازمان تجارت جهانی

گات در چندین دور مذاکرات تجارت بسیار گستردہ تر شد و قسمت اعظم تجارت کالا بی جهان را تحت پوشش قوانین خود قرار داد. در سال ۱۹۴۸، مهم ترین دور مذاکرات تجارتی چندجانبه، به نام «دور اروگوئه» شروع شد و تحول عظیمی در گات و مقررات آن حاصل شد که از آن جمله تاسیس سازمان تجارت جهانی و قرار دادن بخش خدمات و حقوق مالکیت معنوی تحت اصول گات را می‌توان برشمود. در حال حاضر، مقررات گستردہ این سازمان نوظهور در مورد اکثریت بخش‌های اقتصاد داخلی و روابط اقتصادی تجاری خارجی کشورهای عضو اعمال می‌شود و لازم به ذکر است در حال حاضر حدود ۱۴۲ کشور جهان، عضو این سازمان می‌باشند. این سازمان از سال ۱۹۹۵ در مراکش اعلام موجودیت کرد و پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۰۵ اثرات جدی آن در سطح جهانی ظاهر شود. دور مذاکرات مراکش که تحت حمایت و نظرارت گات انجام گرفت، منجر به تهیه سه سند اساسی در زمینه تجارت بین‌المللی گردید:

سند اول گات: در این سند، مقررات گات و موافقنامه‌های وابسته به آن، در ارتباط با تجارت کالا مورد بازنگری قرار گرفت و اصلاحاتی در آن به عمل آمد.

سند دوم موافقنامه عمومی تجارت خدمات: که همان پذیرش موافقنامه عمومی تجارت خدمات می‌باشد و در واقع همانند گات که مقررات مربوط به تجارت کالاست، این موافقنامه در واقع نیز، برای خدمات تدوین می‌شود.

سند سوم حقوق مالکیت معنوی: پذیرش موافقنامه در خصوص جنبه‌های تجارتی حق مالکیت معنوی که در آن استانداردهای معینی برای حمایت از حق مالکیت معنوی تعیین گردید و به موجب مقررات آن حقوق تجارتی ناشی از تکثیر، استفاده از علایم تجارتی، نشانه‌های جغرافیایی، استفاده از نرم‌افزارهای کامپیوتوری، بانک‌های اطلاعاتی، حق ثبت اختراع و نواوری‌های صنعتی و حق استفاده از اطلاعات فاش نشده، مورد حمایت قرار می‌گیرد.

اهداف گات و سازمان تجارت جهانی برخاسته از دیدگاه کلاسیکی به اقتصاد

است. براساس این دیدگاه نظام بازار آزاد به عنوان کارآمدترین نظام تخصیص منابع شناخته می‌شود و باید از ورود هر نوع کالای خارجی در بازار که سبب ایجاد اختلال در عملکرد آن شود، جلوگیری کرد. زیرا چنین اختلال‌هایی به زیان شرکت‌کنندگان در بازار است و کاهش رفاه جامعه را به دنبال دارد. برهمنمین اساس به اعضای گات و سازمان تجارت جهانی توصیه می‌شود از اعمال محدودیت‌های تجاری بر علیه یکدیگر دست بردارند، تعرفه‌های تجاری خود را به تدریج کاهش دهند و مقررات تجاری را به گونه‌ای اصلاح نمایند که دستیابی آسان‌تر به کالاهای خدمات خارجی در کشور مربوطه فراهم آید. به این‌گونه تعهدات بلیط ورودی اطلاق می‌شود که طبق آن عضو از تمامی مزایای دولت کامله‌الوداد بهره‌مند می‌گردد. یکی دیگر از مفروضات این دیدگاه این است که طرف‌های تجاری باید از نظر توانایی‌های تولیدی و فنی، همپای یکدیگر باشند و بتوانند از حداکثر امکانات خود برای تولید کالاهای خدمات استفاده کنند. در غیراین صورت مغافع حاصل از تجارت بیشتر نصیب کشوری می‌شود که از لحاظ فنی پیشرفت‌های تر است. به علاوه فرض می‌شود که در بازار جهانی و نیز در تمام بازارهای داخلی کشورها، مبادله براساس رقابت کامل شکل می‌گیرد و سهم هریک از طرف‌های مبادله نسبت به کل بازار بسیار کوچک است.

انگیزه‌های تاسیس گات و سازمان تجارت جهانی

اکثر کشورهای پایه‌گذار گات در سال ۱۹۴۷، دارای نظام اقتصادی بازار آزاد بودند و دو هدف عمده را از تاسیس آن دنبال می‌کردند. نخست، گسترش بازار کالاهای صادراتی که با استفاده از مکانیزم کاهش موانع تجاری و گمرکی آن را دنبال می‌کردند و دوم جلوگیری از بروز جنگ‌های تحمیلی از طریق مکانیزم مذاکره و حل و فصل اختلافات. در مجموع کشورهای عضو، اصول نه‌گانه را از لحاظ حقوقی می‌پذیرند:

۱- آزادسازی تجارت خارجی؛

- ۲- آزادسازی نرخ کالاهای خدمات و حذف همه یارانه‌های غیرمستقیم؛
- ۳- آزادسازی نرخ ارز؛
- ۴- آزادسازی نرخ بهره؛
- ۵- لغو انحصارات دولتی و خصوصی؛
- ۶- جریان آزاد اطلاعات؛
- ۷- تخصیص بهینه منابع بهوسیله بازار؛
- ۸- جداسازی دو مفهوم اقتصاد و تامین اجتماعی؛
- ۹- ایجاد دولت ناظر به جای دولت عامل در عرصه سیاست و اقتصاد کشورهایی که عضو سازمان تجارت جهانی نشوند به ناچار تعریفه تنبیه‌ی پرداخت می‌کنند. تعریفه تنبیه‌ی که اکنون وجود دارد، به‌این صورت است که کشورهای غیرعضو برای صدور کالا به کشورهای عضو سازمان تجارت جهانی، به ناچار باید حقوق گمرکی بالایی را پردازند اما؛ میزان این تعریفه‌ها برای کشورهای عضو بسیار پایین، گاهی تا یک هشتم مقدار تعریفه وضع شده برای کشورهای غیرعضو است.

مقررات ناظر بر سازمان تجارت جهانی

سازمان تجارت جهانی تنها مرجع بین‌المللی مرتبط با قوانین تجاری بین کشورها است. موافقتنامه‌هایی که پس از مذاکره به امضا اکثربت کشورهای تجاری عضو این سازمان رسیده‌است، قلب آن را تشکیل می‌دهد. این اسناد فراهم‌کننده قواعد مرکز قانونی برای بازرگانی بین‌المللی می‌باشد. این قواعد شامل مواردی است که دولتها را ملزم می‌کند تا سیاست‌های تجاری خود را در محدوده‌ی موافقت‌های به عمل آمده اتخاذ نمایند. اگرچه توافق‌ها توسط دولتهای عضو به امضا می‌رسد، اما هدف از آنها کمک به تولیدکنندگان کالاهای خدمات، صادرکنندگان و واردکنندگان در جهت بهبود فعالیت‌های تجاری‌شان است. سه هدف و مقصود اصلی این مرجع

عبارتند از:

- ۱- کمک به «جريان آزاد تجارت» - مادامی که اثرات جانبی ناخواسته‌ای وجود نداشته باشد - این امر یعنی از بین بردن موانع در عین حال این اصل به معنی اطمینان دادن به افراد، شرکت‌ها و دولتها است که بدانند قوانین تجاری در سطح جهان چگونه است و این اطمینان را به آنان بدهنند که تغییر ناگهانی در سیاست صورت نخواهد گرفت. به بیان دیگر قوانین باید «شفاف و قابل پیش‌بینی» باشد.
- ۲- از آنجا که موافقنامه‌ها، به وسیله مجموعه کشورهای دخیل در تجارت تنظیم و امضای شوند یکی دیگر از وظایف و اصول این سازمان ایجاد فضای مناسب برای «مذاکرات تجارت» است
- ۳- سومین نقش مهم سازمان تجارت جهانی «حل و فصل مناقشات» می‌باشد. روابط تجاری، اغلب به تضاد و تقابل منافع منجر می‌شود. قراردادها و موافقنامه‌هایی که به طور دقیق و موشکافانه در سیستم سازمان تجارت جهانی مورد مذاکره قرار می‌گیرند، در بیشتر موارد نیازمند تغییر هستند. بهترین روش سازگاری برای حل و فصل بی‌طرفانه اختلافات، بر پایه قانونی توافق شده مبتنی است.

اهداف و اختیارات سازمان تجارت جهانی

سازمان تجارت جهانی سازمان فراگیر و مسئول نظارت بر اجرای تمامی موافقنامه‌های چندجانبه و دارای چند طرف است که در اروگوئه مورد مذاکره قرار گرفتند و یا در آینده مورد مذاکره قرار خواهند گرفت. اهداف اساسی این سازمان مشابه اهداف گات است که به عنوان نهادی جداگانه از بین رفت و به بخشی از سازمان مذکور تبدیل شد. این اهداف عبارتند از: افزایش سطح زندگی و درآمدها، تضمین اشتغال کامل، گسترش تولید و تجارت و استفاده بهینه از منابع جهانی. مقدمه، این اهداف را به خدمات تعمیم می‌دهد و آنها را دقیق‌تر می‌سازد، یعنی:

● مقدمه، ایده «توسعه پایدار» را در خصوص استفاده بهینه از منابع جهانی و

نیاز برای حمایت و حفظ محیطزیست به شیوه‌ای سازگار با سطوح گوناگون توسعه اقتصاد ملی، معرفی می‌نماید.

● مقدمه اذعان می‌دارد که برای حصول اطمینان از اینکه کشورهای در حال توسعه و بهویژه کشورهای دارای کمترین میزان توسعه یافته‌گی، سهم بهتری از رشد تجارت بین‌المللی را نصیب خود سازند، بایستی تلاش‌های مثبتی صورت گیرد.

وظایف سازمان تجارت جهانی

موافقنامه تاسیس سازمان تجارت جهانی مقرر می‌دارد که سازمان باید چهار وظیفه ذیل را انجام دهد:

۱- اجراء، اداره و کارکرد اسناد حقوقی دور اروگونه و هرگونه موافقنامه جدیدی که ممکن است به تسهیل کار بیانجامد.

۲- ایجاد مجمعی در میان کشورهای عضو برای مذاکرات بیشتر در خصوص موضوعات تحت پوشش موافقنامه‌ها و موضوعات جدیدی که بعداً در چارچوب اختیارات آن قرار می‌گیرد.

۳- داشتن مسئولیت حل و فصل اختلاف نظرها و اختلافات در میان کشورهای عضو.

۴- به عهده داشتن مسئولیت انجام بررسی‌های ادواری سیاست‌های تجاری کشورهای عضو.

ده مزیت عمده برای پیوستن به سازمان تجارت جهانی

در این قسمت به ده مزیت عمده عضویت در سازمان تجارت جهانی اشاره مختصری می‌شود:

۱- توسعه صلح در جهان

- ۲- حل و فصل مباحثات و اختلافات به صورت سازنده
- ۳- رایگیری براساس اجماع و وفاق
- ۴- کاهش هزینه زندگی
- ۵- افزایش قدرت انتخاب محصول
- ۶- افزایش درآمد
- ۷- افزایش رشد اقتصادی
- ۸- افزایش کارایی به دلیل وجود قوانین پایه
- ۹- دولتها در برابر خواستهای تحملی دیگران محافظت می‌شوند
- ۱۰- تشویق دولتهای منضبط

پیامدهای احتمالی عضو نشدن در سازمان تجارت جهانی و راهکارهای

اثرات منفی عدم پیوستن به آن

بستان درهای اقتصاد کشور و انتخاب انزواج اقتصادی برای رسیدن به خودبسندگی در بلندمدت امری بسیار هزینهبر و حتی شاید ناممکن است، اما چنین امری در کوتاه‌مدت، برای بازسازی نیروها و به دست آوردن توان تازه - به لحاظ وارد شدن به بازارهای بین‌المللی با حالتی تعديل شده و در سطحی محدود - کارساز است. کشورها در چنین شرایطی می‌توانند بدون اعطای امتیازات درباره عوارض گمرکی، برای ایجاد صنایع جدید به منظور افزایش و بالا بردن سطح زندگی، اقدام نمایند، اما نمی‌توانند واردات خود را در راستای به دست آوردن ارز لازم برای خرید کالا و اجرای برنامه‌های عمرانی محدود کنند. یکی از این راهها فعال کردن پیمان‌ها و سیاست‌ها و قراردادهای منطقه‌ای است. مطلب دیگر، بازسازی نیروی انسانی کشور است. با بازسازی نیروی انسانی و آموزش آنها می‌توانیم نقاط ضعف خود را جبران کنیم. با آموزش می‌توان اثرات پیوستن سازمان تجارت جهانی را برای اقشار مختلف از جمله کشاورزان تشریح کرد و اقشار مختلف را در جریان نقاط مثبت و منفی آن قرارداد.

همچنین می‌توان نظامهای تجاری زیر را برای افزایش همبستگی اقتصادی به کار گرفت.

- ایجاد مناطق آزاد تجاری، سبب از میان رفتن تعریفه می‌شود.
- هدف اتحادیه‌های گمرکی از میان برداشتن تعریفه‌ها در میان اعضا و برقرار کردن تعریفه مشترک بر واردات، در برابر دیگر کشورهای جهان است.
- بازارهای مشترک که به نسبت، اقدامات بیشتری در راه همبستگی انجام می‌دهند، محدودیت‌های کار و سرمایه را از میان برداشته و یا آن را به شکل چشمگیری کاهش می‌دهند.

۲- جایگاه صادرات ایران در مناطق مورد بررسی

به منظور تدوین سیاست‌های بهینه صادرات ایران برای پیوستن به سازمان تجارت جهانی نگاهی به وضعیت صادرات ایران خواهیم داشت.

همان‌طور که در مقدمه اشاره شد از آنجاکه آمار صادرات جهانی به تفکیک کدهای SITC تهیه و عرضه می‌شود، در این بخش ارزش صادرات ایران بر حسب دلار به تفکیک کدهای SITC برای سال‌های ۱۳۷۵-۱۳۷۹ تهیه و نتایج آن طی جدول مربوطه که در آخر آمده ارایه شده است. با نگاهی اجمالی به این جدول، مشخص می‌گردد که در سال ۱۳۷۵ به ترتیب بیشترین ارزش صادرات به کدهای ۰۰۴۸، ۰۰۵۷، ۰۰۶۵۹ مربوط است که حدوداً ۴۹/۹۸ درصد از این ارزش را دربرمی‌گیرد. در سال ۱۳۷۶ بیشترین ارزش صادرات به کدهای ۰۰۵۷، ۰۰۴۸، ۰۰۳۴۲، ۰۰۵۱۱، ۰۰۶۵۹ با ۴۹/۹۶ درصد اختصاص دارد. در سال ۱۳۷۷ کدهای ۰۰۵۷، ۰۰۶۵۹، ۰۰۳۴۲، ۰۰۳۳۴ درصد بیشترین ارزش صادرات را دارا بودند. این درحالی است که در سال ۱۳۷۸ عمده‌ترین ارزش صادرات به کدهای ۰۰۵۷، ۰۰۳۴۲، ۰۰۶۷۲ با ۵۱/۹۸ درصد مربوط است و در سال ۱۳۷۹ بیشترین ارزش صادرات به کدهای ۰۰۶۵۹، ۰۰۳۴۲، ۰۰۵۷، ۰۰۶۷۲ مربوط است که ۵۰/۱۶ درصد را به خود اختصاص می‌دهند.

ارزش صادرات ایران طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۵ (ارزش به دلار)

(صادرات ایران - ۱)

11769	11784	11777	11774	11780	SITC
11780-7	11781-8	11788-9	11781-8	11781-8	..1
11781-8	11782-9	11789-	11782-9	11782-9	..1
11782-9	11783-0	11790-	11783-0	11783-0	..1
11783-0	11784-1	11791-2	11784-1	11784-1	..1
11784-1	11785-2	11792-3	11785-2	11785-2	..1
11785-2	11786-3	11793-4	11786-3	11786-3	..1
11786-3	11787-4	11794-5	11787-4	11787-4	..1
11787-4	11788-5	11795-6	11788-5	11788-5	..1
11788-5	11789-6	11796-7	11789-6	11789-6	..1
11789-6	11790-7	11797-8	11790-7	11790-7	..1
11790-7	11791-8	11798-9	11791-8	11791-8	..1
11791-8	11792-9	11799-	11792-9	11792-9	..1
11792-9	11793-0	11800-	11793-0	11793-0	..1
11793-0	11794-1	11801-2	11794-1	11794-1	..1
11794-1	11795-2	11802-3	11795-2	11795-2	..1
11795-2	11796-3	11803-4	11796-3	11796-3	..1
11796-3	11797-4	11804-5	11797-4	11797-4	..1
11797-4	11798-5	11805-6	11798-5	11798-5	..1
11798-5	11799-6	11806-7	11799-6	11799-6	..1
11799-6	11800-7	11807-8	11800-7	11800-7	..1
11800-7	11801-8	11808-9	11801-8	11801-8	..1
11801-8	11802-9	11809-	11802-9	11802-9	..1
11802-9	11803-0	11810-	11803-0	11803-0	..1
11803-0	11804-1	11811-2	11804-1	11804-1	..1
11804-1	11805-2	11812-3	11805-2	11805-2	..1
11805-2	11806-3	11813-4	11806-3	11806-3	..1
11806-3	11807-4	11814-5	11807-4	11807-4	..1
11807-4	11808-5	11815-6	11808-5	11808-5	..1
11808-5	11809-6	11816-7	11809-6	11809-6	..1
11809-6	11810-7	11817-8	11810-7	11810-7	..1
11810-7	11811-8	11818-9	11811-8	11811-8	..1
11811-8	11812-9	11819-	11812-9	11812-9	..1
11812-9	11813-0	11820-	11813-0	11813-0	..1
11813-0	11814-1	11821-2	11814-1	11814-1	..1
11814-1	11815-2	11822-3	11815-2	11815-2	..1
11815-2	11816-3	11823-4	11816-3	11816-3	..1
11816-3	11817-4	11824-5	11817-4	11817-4	..1
11817-4	11818-5	11825-6	11818-5	11818-5	..1
11818-5	11819-6	11826-7	11819-6	11819-6	..1
11819-6	11820-7	11827-8	11820-7	11820-7	..1
11820-7	11821-8	11828-	11821-8	11821-8	..1
11821-8	11822-9	11829-	11822-9	11822-9	..1
11822-9	11823-0	11830-	11823-0	11823-0	..1
11823-0	11824-1	11831-2	11824-1	11824-1	..1
11824-1	11825-2	11832-3	11825-2	11825-2	..1
11825-2	11826-3	11833-4	11826-3	11826-3	..1
11826-3	11827-4	11834-5	11827-4	11827-4	..1
11827-4	11828-5	11835-6	11828-5	11828-5	..1
11828-5	11829-6	11836-7	11829-6	11829-6	..1
11829-6	11830-7	11837-8	11830-7	11830-7	..1
11830-7	11831-8	11838-9	11831-8	11831-8	..1
11831-8	11832-9	11839-	11832-9	11832-9	..1
11832-9	11833-0	11840-	11833-0	11833-0	..1
11833-0	11834-1	11841-2	11834-1	11834-1	..1
11834-1	11835-2	11842-3	11835-2	11835-2	..1
11835-2	11836-3	11843-4	11836-3	11836-3	..1
11836-3	11837-4	11844-5	11837-4	11837-4	..1
11837-4	11838-5	11845-6	11838-5	11838-5	..1
11838-5	11839-6	11846-7	11839-6	11839-6	..1
11839-6	11840-7	11847-8	11840-7	11840-7	..1
11840-7	11841-8	11848-9	11841-8	11841-8	..1
11841-8	11842-9	11849-	11842-9	11842-9	..1
11842-9	11843-0	11850-	11843-0	11843-0	..1
11843-0	11844-1	11851-2	11844-1	11844-1	..1
11844-1	11845-2	11852-3	11845-2	11845-2	..1
11845-2	11846-3	11853-4	11846-3	11846-3	..1
11846-3	11847-4	11854-5	11847-4	11847-4	..1
11847-4	11848-5	11855-6	11848-5	11848-5	..1
11848-5	11849-6	11856-7	11849-6	11849-6	..1
11849-6	11850-7	11857-8	11850-7	11850-7	..1
11850-7	11851-8	11858-9	11851-8	11851-8	..1
11851-8	11852-9	11859-	11852-9	11852-9	..1
11852-9	11853-0	11860-	11853-0	11853-0	..1
11853-0	11854-1	11861-2	11854-1	11854-1	..1
11854-1	11855-2	11862-3	11855-2	11855-2	..1
11855-2	11856-3	11863-4	11856-3	11856-3	..1
11856-3	11857-4	11864-5	11857-4	11857-4	..1
11857-4	11858-5	11865-6	11858-5	11858-5	..1
11858-5	11859-6	11866-7	11859-6	11859-6	..1
11859-6	11860-7	11867-8	11860-7	11860-7	..1
11860-7	11861-8	11868-9	11861-8	11861-8	..1
11861-8	11862-9	11869-	11862-9	11862-9	..1
11862-9	11863-0	11870-	11863-0	11863-0	..1
11863-0	11864-1	11871-2	11864-1	11864-1	..1
11864-1	11865-2	11872-3	11865-2	11865-2	..1
11865-2	11866-3	11873-4	11866-3	11866-3	..1
11866-3	11867-4	11874-5	11867-4	11867-4	..1
11867-4	11868-5	11875-6	11868-5	11868-5	..1
11868-5	11869-6	11876-7	11869-6	11869-6	..1
11869-6	11870-7	11877-8	11870-7	11870-7	..1
11870-7	11871-8	11878-	11871-8	11871-8	..1
11871-8	11872-9	11879-	11872-9	11872-9	..1
11872-9	11873-0	11880-	11873-0	11873-0	..1
11873-0	11874-1	11881-2	11874-1	11874-1	..1
11874-1	11875-2	11882-3	11875-2	11875-2	..1
11875-2	11876-3	11883-4	11876-3	11876-3	..1
11876-3	11877-4	11884-5	11877-4	11877-4	..1
11877-4	11878-5	11885-6	11878-5	11878-5	..1
11878-5	11879-6	11886-7	11879-6	11879-6	..1
11879-6	11880-7	11887-8	11880-7	11880-7	..1
11880-7	11881-8	11888-	11881-8	11881-8	..1
11881-8	11882-9	11889-	11882-9	11882-9	..1
11882-9	11883-0	11890-	11883-0	11883-0	..1
11883-0	11884-1	11891-2	11884-1	11884-1	..1
11884-1	11885-2	11892-3	11885-2	11885-2	..1
11885-2	11886-3	11893-4	11886-3	11886-3	..1
11886-3	11887-4	11894-5	11887-4	11887-4	..1
11887-4	11888-5	11895-6	11888-5	11888-5	..1
11888-5	11889-6	11896-7	11889-6	11889-6	..1
11889-6	11890-7	11897-8	11890-7	11890-7	..1
11890-7	11891-8	11898-	11891-8	11891-8	..1
11891-8	11892-9	11900-	11892-9	11892-9	..1
11892-9	11893-0	11901-2	11893-0	11893-0	..1
11893-0	11894-1	11902-3	11894-1	11894-1	..1
11894-1	11895-2	11903-4	11895-2	11895-2	..1
11895-2	11896-3	11904-5	11896-3	11896-3	..1
11896-3	11897-4	11905-6	11897-4	11897-4	..1
11897-4	11898-5	11906-7	11898-5	11898-5	..1
11898-5	11899-6	11907-8	11899-6	11899-6	..1
11899-6	11900-7	11908-	11900-7	11900-7	..1
11900-7	11901-8	11909-	11901-8	11901-8	..1
11901-8	11902-9	11910-	11902-9	11902-9	..1
11902-9	11903-0	11911-2	11903-0	11903-0	..1
11903-0	11904-1	11912-3	11904-1	11904-1	..1
11904-1	11905-2	11913-4	11905-2	11905-2	..1
11905-2	11906-3	11914-5	11906-3	11906-3	..1
11906-3	11907-4	11915-6	11907-4	11907-4	..1
11907-4	11908-5	11916-7	11908-5	11908-5	..1
11908-5	11909-6	11917-8	11909-6	11909-6	..1
11909-6	11910-7	11918-	11910-7	11910-7	..1
11910-7	11911-8	11919-	11911-8	11911-8	..1
11911-8	11912-9	11920-	11912-9	11912-9	..1
11912-9	11913-0	11921-2	11913-0	11913-0	..1
11913-0	11914-1	11922-3	11914-1	11914-1	..1
11914-1	11915-2	11923-4	11915-2	11915-2	..1
11915-2	11916-3	11924-5	11916-3	11916-3	..1
11916-3	11917-4	11925-6	11917-4	11917-4	..1
11917-4	11918-5	11926-7	11918-5	11918-5	..1
11918-5	11919-6	11927-8	11919-6	11919-6	..1
11919-6	11920-7	11928-	11920-7	11920-7	..1
11920-7	11921-8	11929-	11921-8	11921-8	..1
11921-8	11922-9	11930-	11922-9	11922-9	..1
11922-9	11923-0	11931-2	11923-0	11923-0	..1
11923-0	11924-1	11932-3	11924-1	11924-1	..1
11924-1	11925-2	11933-4	11925-2	11925-2	..1
11925-2	11926-3	11934-5	11926-3	11926-3	..1
11926-3	11927-4	11935-6	11927-4	11927-4	..1
11927-4	11928-5	11936-7	11928-5	11928-5	..1
11928-5	11929-6	11937-8	11929-6	11929-6	..1
11929-6	11930-7	11938-	11930-7	11930-7	..1
11930-7	11931-8	11939-	11931-8	11931-8	..1
11931-8	11932-9	11940-	11932-9	11932-9	..1
11932-9	11933-0	11941-2	11933-0	11933-0	..1
11933-0	11934-1	11942-3	11934-1	11934-1	..1
11934-1	11935-2	11943-4	11935-2	11935-2	..1
11935-2	11936-3	11944-5	11936-3	11936-3	..1
11936-3	11937-4	11945-6	11937-4	11937-4	..1
11937-4	11938-5	11946-7	11938-5	11938-5	..1
11938-5	11939-6	11947-8	11939-6	11939-6	..1
11939-6	11940-7	11948-	11940-7	11940-7	..1
11940-7	11941-8	11949-	11941-8	11941-8	..1
11941-8	11942-9	11950-	11942-9	11942-9	..1
11942-9	11943-0	11951-2	11943-0	11943-0	..1
11943-0	11944-1	11952-3	11944-1	11944-1	..1
11944-1	11945-2	11953-4	11945-2	11945-2	..1
11945-2	11946-3	11954-5	11946-3	11946-3	..1
11946-3	11947-4	11955-6	11947-4	11947-4	..1
11947-4	11948-5	11956-7	11948-5	11948-5	..1
11948-5	11949-6	11957-8	11949-6	11949-6	..1
11949-6	11950-7	11958-	11950-7	11950-7	..1
11950-7	11951-8	11959-	11951-8	11951-8</td	

ارزش صادرات ایران طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۵ (ارزش به دلار)

(صادرات ایران - ۲)

ارزش صادرات ایران طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۵ (ارزش به دلار)

(صادرات ایران - ۳)

ارزش صادرات ایران طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۵ (ارزش به دلار)

(صادرات ایران - ۴)

مأخذ پذیری اطلاعات اطلاع سیستم های کدگذاری CPC، HS، ISIC، SITC، هشکده امور اقتصادی

بانگاه دقیق تر به روند ارزش صادرات هر یک از کدها، مشخص می شود که کد ۶۵۹ (فرش و سایر کفپوش ها از مواد نسجی) در سال ۱۳۷۵ حدوداً ۲۳ درصد از کل صادرات ایران را به خود اختصاص داده است که برای سال های ۱۳۷۶-۱۳۷۹ به ترتیب؛ ۲۴، ۲۰، ۲۲ و ۱۸ درصد است. دومین کد ۰۵۷ (میوه و میوه های آجیلی (به جز دانه های روغنی تازه یا خشک شده) است که در سال ۱۳۷۵ در حدود ۱۹/۹ درصد از کل صادرات ایران را به خود اختصاص داده است. این درصد برای سال های ۱۳۷۶-۱۳۷۹ به ترتیب ۱۰، ۱۴، ۱۸ و ۱۲/۶ است. به جز این دو فعالیت، مشاهده می شود که ارزش صادرات سایر فعالیت های عمدہ بین سال های ۱۳۷۵-۱۳۷۹ از نوسان برخوردار است. بنابراین در ادامه بحث، روند ارزش صادرات را بر مبنای عمدہ ترین فعالیت های سال ۱۳۷۹ مورد بررسی قرار می دهیم.

کد ۳۴۲ (بروپان و بوتان مایع) برای سال های ۱۳۷۵-۱۳۷۹ به ترتیب ۳/۶، ۵/۳، ۳/۸ و ۴/۳ درصد از کل صادرات ایران را به خود اختصاص داده است. چهارمین کد تحت بررسی ۶۷۲ (شمش آهن یا فولاد) است که درصد ارزش صادرات آن طی سال های ۱۳۷۵-۱۳۷۹ به ترتیب ۲/۵، ۲/۵، ۲/۵ و ۴/۵ و ۳/۸ می باشد. و پنجمین کد تحت بررسی کد ۳۳۵ (فرآورده های نفتی پس مانده) است، که درصد ارزش صادرات آن طی سال های ۱۳۷۵-۱۳۷۹ به ترتیب ۱/۱، ۱/۷، ۱/۲، ۱/۱ و ۳/۱ است. مجموع پنج کد فوق طی سال های تحت بررسی، به ترتیب ۱/۱، ۴۶، ۴۲/۵، ۵۰/۱ و ۴۲ و ۴۲ درصد از کل صادرات ایران را به خود اختصاص داده است. مشخص است که عمدہ ترین ارزش صادرات کشور طی سال های مورد بررسی به فعالیت های سنتری و دستباف و دارای ارزش افزوده پایین مربوط است.

۳- مزیت نسبی آشکار شده

۱- مزیت نسبی، مبانی نظری

مزیت نسبی که در ارتباط با تجارت خارجی مطرح می شود، بدان معنی است

که اگر کشوری یک کالا را نسبت به دیگر کالاهای ارزان‌تر تولید نماید، این کشور در تولید چنین کالایی مزیت نسبی دارد و بنابراین با وارد شدن به صحنه تجارت بین‌الملل می‌توان از صدور کالاهایی که در آن مزیت نسبی دارد منتفع شود. این برتری نسبی در خصوص مبادله با کشورهای دیگر، در سه وضعیت مشخص، قابل تحقق است: اول اینکه؛ با در نظر گرفتن دو کشور الف و ب و دو کالا، کشور الف هر دو کالا را ارزان‌تر از کشور ب تولید نماید. در این صورت کشور الف که در تولید هر دو کالا مزیت مطلق دارد، در تولید کالایی مزیت نسبی دارد که ارزان‌تر از کالای دیگر تولید شود. تحت این شرایط، که کشور ب که هر دو کالا را گران‌تر از کشور الف تولید می‌کند، در تولید کالایی مزیت نسبی دارد، که کمترین عدم مزیت مطلق را در تولید آن کالا داشته باشد. دوم؛ زمانی است که هر دو کالا در یک کشور نسبت به کشور دیگر گران‌تر تولید شود، مزیت نسبی در تولید کالایی است که ارزان‌تر از دیگر کالاهای تولید می‌شود. سوم؛ شرایطی را در بر می‌گیرد که هر یک از کشورها یکی از کالاهای ارزان‌تر از دیگری تولید می‌کند و همین کالا در کشور مقابل گران‌تر تولید می‌شود. در این صورت مزیت نسبی کشورها که در واقع همان مزیت مطلق آدام اسمیت است، در تولید و صدور کالایی است که ارزان‌تر تولید می‌شود. کلاسیک‌ها برای اولین بار به تشریح مفهوم مزیت نسبی در تجارت بین‌الملل پرداختند. براساس تعریف مزیت نسبی «ریکاردویی» مزیت نسبی کالا در هر کشور باید نسبت هزینه نیروی کار در تولید را منعکس نماید. در نتیجه در این الگو مبادله از طریق تفاوت در بهره‌وری نیروی کار بین دو کشور تعیین می‌شود. در این حالت اگر به عنوان مثال بهره‌وری نیروی کار در کشور ایران برای تولید پارچه کمتر از تولید لباس باشد، ایران در تولید پارچه دارای مزیت نسبی است. در صورتی که به جای ارقام ساعات کار از ارزش پولی دستمزدهای پرداخت شده استفاده گردد و به جای بررسی مزیت نسبی بین دو کشور چندین کشور را مورد بررسی قرار دهیم؛ می‌توانیم از روش ارزش افزوده متوسط هر واحد دستمزد پرداختی استفاده کنیم. این روش در ادبیات یونیدو و فائو و در مورد بررسی‌های مزیت نسبی که دارای شرایط

یکسان فناوری هستند، به طور وسیع استفاده شده‌است.

طبق نظریه هکشر و اوهلین چنانچه کشوری به تولید و صادرات کالایی مبادرت ورزد که در تولید آن از عوامل تولید بالنسبه کمیاب‌تر استفاده نماید، از تجارت خارجی سود خواهدبرد. برای اندازه‌گیری معیار شدت عوامل در کشورهای رو به توسعه که معمولاً عامل سرمایه در آنها کمیاب است می‌توان براساس نظریه «هکشر و اوهلین» از نسبت‌های سرمایه به کار سود جست و مزیت کشورهای رو به توسعه را در فعالیت‌هایی جستجو کرد که نسبت به کار آنها کوچک است یا به عبارتی مزیت کشور در صادرات کالایی است که در تولید آن نسبت به کشور طرف تجارت متضمن نسبت کوچکتری از هزینه سرمایه به هزینه کار باشد، به عبارت مناسب‌تر محصول کاربر باشد. عوامل مختلفی در تعیین مزیت نسبی نقش دارند که می‌توان آنها را در سه زمینه تولید، صادرات و تقاضانام برد: نظریات سنتی تجارت بین‌الملل، اغلب به تعیین مزیت‌های نسبی در زمینه تولید می‌پردازند. این نظریه تنها دو عامل نیروی کار و سرمایه را در نظر گرفته، در صورتی که در زمینه تولید عواملی چون نیروی انسانی، سرمایه، منابع طبیعی و تکنولوژی از جمله اصلی‌ترین این عوامل می‌باشند. در زمینه صدور یا عرضه در تجارت بین‌الملل، به دلیل دور بودن محل مصرف از محل تولید، کالاهای تولید شده بایستی به مراکز مصرف حمل گردد. لذا عواملی چون بسته‌بندی، حمل و نقل، بیمه، بازاریابی و تبلیغات و غیره از جمله مهم‌ترین متغیرهای تاثیرگذار در این مرحله می‌باشند. در زمینه تقاضا عموماً کالاهای ماهیت دارای شرایط و کشش‌های متفاوتی هستند و توجه به پاره‌ای از شرایط و متغیرهای تاثیرگذار از ناحیه تقاضا می‌تواند، حائز اهمیت باشد. تغییر سلاطیق مصرف‌کنندگان، رشد جمعیت و دخالت دولت‌ها از جمله مهم‌ترین عواملی هستند که در ارتباط با مزیت نسبی مطرح می‌شوند.

شاخص‌های اندازه‌گیری مزیت نسبی آشکار شده به سه روش انجام می‌گیرد: روش اول؛ مبتنی بر آمار تولید و تجارت است. روش دوم؛ فقط از آمار تجارت استفاده

می‌کند و روش سوم؛ بر انحراف‌های بین مقادیر واقعی از مقادیر مورد انتظار تولید و مصرف مبتنی می‌باشد. در این مقاله محاسبات تماماً براساس شاخص دوم صورت می‌گیرد، براساس این شاخص که به شاخص بلابالسا معروف است مزیت نسبی آشکار شده (RCA)^۱ به وسیله نسبت سهم کشور از صادرات جهانی کالای از تقسیم بر سهم صادرات آن کشور از صادرات جهانی فراورده‌های کارخانه‌ای تعیین می‌شود. همانند رابطه زیر:

$$RCA_{ij} = \frac{(x_{ij} / x_{tj})}{(x_{iw} / x_{tw})}$$

که در آن:

RCA_{ij} =مزیت نسبی آشکار شده

x_{ij} =ارزش صادرات کشور j از محصول i

x_{ij} =ارزش کل صادرات کشور j

x_{iw} =ارزش صادرات جهان از محصول i

x_{tw} =ارزش کل صادرات جهان

این شاخص تفسیر نسبتاً ساده‌ای دارد، به طوری که اگر مقدار آن کمتر از واحد باشد (یعنی سهم صادرات کالای i از کل صادرات کشور یا منطقه موردنظر، کمتر از سهم آن کالا از کل تجارت جهانی باشد) نشان می‌دهد که آن کشور دارای عدم مزیت نسبی آشکار شده در آن کالا می‌باشد. همان‌طور اگر شاخص بیشتر از یک باشد، نشان می‌دهد که آن کشور در آن کالا مزیت نسبی آشکار شده دارد. برای بررسی مزیت نسبی آشکار شده در طی دوره زمانی مشخص، می‌توان از متوسط شاخص (RCA) در طی چند دوره استفاده نمود که نحوه محاسبه آن به شکل زیر است:

$$RCA_k = \frac{\sum_{t=1}^n X_{ijt} / \sum_{t=1}^n \sum_{j=1}^m X_{ijt}}{\sum_{t=1}^n X_{hjt} / \sum_{t=1}^n \sum_{j=1}^m X_{hjt}} = \frac{\bar{x}_{ij} / \bar{x}_{Tj}}{\bar{x}_{ih} / \bar{x}_{Tn}}$$

RCA_k = متوسط مزیت نسبی آشکار شده

$\sum_i^n X_{ijt}$ = مجموع ارزش صادرات کشور زاز محصول اطی دوره زمانی

$\sum_i^n \sum_j^m X_{ijt}$ = ارزش کل صادرات کشور زاطی دوره زمانی

$\sum_i^n X_{hjt}$ = ارزش صادرات جهان از محصول اطی دوره زمانی

$\sum_i^n \sum_j^m X_{hjt}$ = ارزش کل صادرات جهان طی دوره زمانی

از آنجاکه هدف از رایه این مقاله دستیابی به سیاست‌های بهینه صادرات کشور است، مزیت نسبی آشکار شده صادرات ایران نسبت به جهان، اروپا، آسیا و خاورمیانه در طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۵ رتبه هر یک در جدول شماره ۲ ارایه گردیده است.

۴- تدوین سیاست‌های بهینه صادراتی الحق ایران به سازمان تجارت جهانی

۱- پیامدهای الحق ایران به سازمان تجارت جهانی

پیوستن یا نپیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی موضوع اصلی در اقتصاد ایران نخواهد بود، بلکه مسئله اصلی توانایی کشور در پذیرش شرایط این سازمان است. ایران در این برده از زمان باید به سرعت تصمیم خود را در خصوص حضور یا عدم حضور در این سازمان اتخاذ نماید. سازمان تجارت جهانی برای ورود کشورها، شرایط خاصی را تعیین نموده است و ایران نیز برای عضویت در این سازمان، باید شرایط

تبیت شده را بپذیرد. عده‌ای بر این باورند که ایران قبل از ورود به سازمان تجارت جهانی باید در ابتدا توان تولیدی و صادراتی خود را دگرگون سازد و از نظام سنتی خارج شود، و سپس بعد از کسب شرایط لازم، تقاضای عضویت در این سازمان را مطرح سازد. مخالفین الحق ایران به سازمان تجارت جهانی معتقدند؛ هنگامی که ایران از نظر تولیدات و به تبع آن صادرات نتوانسته به یک برنامه‌ریزی منسجم و تحول زیرساختاری در خصوص تقویت و افزایش بهره‌وری تولیدات و صادرات کالاهای و خدمات برآید و همواره، تراز منفی تجاری داشته است، چگونه می‌تواند بحران حاصل از پیوستن به سازمان تجارت جهانی را مرتفع سازد. به عقیده آنان اقتصاد وابسته به نفت ایران و بی‌توجهی به صادرات غیرنفتی زمینه‌هایی را فراهم ساخته است که با کوچکترین تنفس در بازار نفت، بحرانی عظیم را به دنبال خواهد داشت، از طرف دیگر اقتصاد ایران به لحاظ ساختاری، اسیر اقتصاد دولتی است و بخش خصوصی حضور قابل توجهی در بدنه و ساختار کشور ندارد و یا از کارایی لازم برخوردار نیست. لذا ایران را به سمت صادرات تک محصولی (نفت یا مواد خام) کشانیده است، بدون آنکه ارزش افزوده‌ای را به دنبال داشته باشد. گروه دیگری از کارشناسان که موافق پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی هستند، معتقدند که بازماندن از این کاروان و انزواگرایی دارای تبعات منفی است، که ساختار اقتصادی ایران را بیش از پیش با بحران مواجه خواهد ساخت. این گروه معتقدند که هرچند ایران شرایط اقتصادی مناسبی ندارد، اما پیوستن به سازمان تجارت جهانی و اجراء به انجام مواد قانونی مطرح شده از سوی این سازمان، زمینه‌های مساعدی فراهم خواهد ساخت تا ایران را از بحران موجود برهاند.

اجرای مواد موافقتنامه سازمان تجارت جهانی از سوی ایران، به این معنی است که ورود کالاهای به داخل ایران بدون هیچ‌گونه مانعی انجام پذیرد و در این میان محصولات ایرانی باید به مقابله با محصولات وارداتی به لحاظ کیفیت، هزینه، قیمت و... برآیند تا توان حضور در بازار و رقابت با آن را داشته باشند، در غیر این صورت از صحنه تجارت حذف خواهد شد. از آنجا که بسیاری از شرکت‌های تولیدی کشور از

وضعیت مناسبی برخوردار نیستند، و تنها با کمکهای دولتی توانسته‌اند به حیات خود ادامه دهند، لذا پس از الحق ایران به سازمان تجارت جهانی طبیعی است که این تولیدات جای خود را به فعالیتهای با بهره‌وری و کارایی بالاتر بدهد و لذا بیکاری شدید در یک مقطع زمانی به دنبال تعطیلی این تولیدات قابل پیش‌بینی است. اما چنانچه دولت در جهت بهینه‌سازی ساختار اقتصادی و تولیدی برآید، می‌توان مدت زمان این بحران را تا حد امکان کاهش داد و کشور را به سوی تولیدات و فعالیت‌های دارای مزیت نسبی کشاند.

با این وجود بایستی در نظر داشت که عدم عضویت در سازمان تجارت جهانی و عدم پذیرش موافقنامه عمومی تعرفه و تجارت - که در حال حاضر در بیش از ۹۵ درصد مبادلات تجاری جهان در بین کشورهای عضو آن انجام می‌گیرد - می‌تواند تبعات خاص سیاسی - اقتصادی را به همراه داشته باشد که ذیلاً به برخی از آن موارد اشاره می‌شود:

۱- احتمال گرانتر شدن واردات کالا و خدمات

۲- احتمال برقراری موانع تعریفه در مقابل صادرات غیرنفتی ایران

۳- احتمال سخت‌تر شدن انتقال تکنولوژی

۴- احتمال محدود شدن سرمایه‌گذاری‌های خارجی

محاسبه مزیت نسبی در قسمت‌های گذشته و روند تغییرات آن طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۵ نشان می‌دهد که صادرات ایران از یک سیستم بسته و منحصر به نظام سنتی برخوردار بوده است و لذا دولت جمهوری اسلامی ایران به منظور فعال شدن نظام صادراتی باید شناخت دقیقی از مزیت نسبی عمدۀ فعالیت‌های صنعتی و کشاورزی و سنتی داشته باشد.

۴-۴- الزامات عضویت ایران از نظر مغایرت قوانین عمومی کشور با مقررات سازمان تجارت جهانی

۱- قانون اساسی: اصل چهارم قانون اساسی در مورد هماهنگی کلیه قوانین و

مقررات با موازین اسلامی است. بر طبق اصل ۴۴ نظام اقتصادی کشور بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی است و اصل ۸۱ ممنوعیت واگذاری امتیاز تشکیل شرکت‌ها و موسسات به خارجیان را نشان می‌دهد. بنابراین می‌بینیم که برخی از مقررات عمومی عضویت در سازمان تجارت جهانی با قانون اساسی کشور اسلامی ما ناسازگاری دارد و لازم است که توجه لازم به این ناهمخوانی صورت پذیرد. مطابق قواعد سازمان تجارت جهانی، هر شرکت خارجی عضو در سازمان تجارت جهانی می‌تواند در دیگر کشورهای عضو سازمان، امتیاز تاسیس داشته باشد، در صورتی که این مسئله با اصل ۸۱ قانون اساسی کشور نیز مغایرت دارد و این امر خود تا به حال یکی از دلایل عدم عضویت کشور ایران در این سازمان بوده است. همچنین ماده ۳۱ قانون اساسی در مورد غیرمجاز بودن واردات جهانی برخی کالاهای با مفاد برخی از مواد مانند اصل ۱ و ۲ سازمان تجارت جهانی مغایرت دارد.

۲- مقررات صادرات و واردات: ماده سوم مقررات صادرات و واردات، کالاهای وارداتی و صادراتی را به چهار گروه مجاز، مجاز مشروط، غیرمجاز و ممنوع تقسیم می‌کند که با قوانین گات در خصوص دسترسی به بازار مغایرت دارد، ماده ۳۴ مقررات مذکور در حمایت موثر از تولید داخلی و ماده ۳۵ آن در حمایت از بخش گمرکی از طریق افزایش حقوق و عوارض گمرکی نیز مغایر با اصول سازمان تجارت جهانی است.

۳- قوانین و مقررات گمرکی: ارزیابی قوانین و مقررات گمرکی نیز مغایرت‌هایی را با قوانین گات نشان می‌دهد. بر طبق ماده ۲ موافقتنامه گات روابط تجاری بین کشورهای عضو باید در قالب نظام و قوانین مالیات‌های رسمی انجام شود و اقدامات داخلی مثل وضع مالیات‌های داخلی که نوعی تبعیض و زیان آور است، ممنوع می‌گردد. ماده ۵ اساسنامه گات عبور تمام کالاهای آزاد می‌داند که این امر با ماده ۱۷۲ و ۱۹۲ آیین‌نامه اجرایی قانون گمرکی مغایر است. ماده ۷ آیین‌نامه اجرایی قانون گمرک که نحوه ارزیابی گمرکی کالاهای وارداتی و تنوع کالاهای گمرکی را معین می‌کند نیز با قوانین گات مغایرت دارد.

۴- قوانین بانکداری و بیمه: بعد از پایان مذاکرات اعضای گات در دور اروگونه - که بیشتر تجارت کالاها را مدنظر داشت - برای اولین بار موافقتنامه مستقلی تحت عنوان «موافقتنامه عمومی خدمات یاگاتس» در مورد تجارت خدمات تدوین شد که کلیه خدمات مالی شامل خدمات بیمه‌ای، بانکی و سایر خدمات مالی را دربردارد. الزامات گات در زمینه بیمه و بانکداری در مواد ۱۶ و ۱۹ موافقتنامه خدمات مشخص شده که ماده ۱۶ آن درباره چگونگی مشارکت سرمایه‌های خارجی و ماده ۱۹ آن درباره فرایند آزادسازی تدریجی بحث می‌نماید. در ایران طبق اصل ۴۴ قانون اساسی خدمات بانکی و بیمه‌ای جزو بخش دولتی بوده و اصل ۸۱ قانون اساسی دادن امتیاز تشکیل به شرکت‌های خارجی را مطلقاً ممنوع می‌کند و ماده ۲۱ قانون عملیات بانکی بدون ربانیز، با مواد موافقتنامه گات در مورد دسترسی به بازار خدمات و آزادسازی تجارت خدمات مغایر است که تماماً بیانگر نیاز به تغییرات بنیادی و ساختاری است. در پایان بحث نیز، سیاست‌های بهینه صادراتی الحق ایران به سازمان تجارت جهانی به شرح زیر ارایه می‌شود:

۱- حمایت از بنگاه‌های اقتصادی آسیب‌پذیر: هنگامی که تجارت آزاد برقرار شود، تولیدکنندگان داخلی در بخش‌های تولید کالا از جمله بخش کشاورزی و صنعت در معرض رقابت بنگاه‌های خارجی قرار می‌گیرند. در این میان طبیعتاً بنگاه‌های می‌تواند در صحنه تولید باقی بماند که از نظر توانایی فردی برتر باشد. در ایران این بنگاه‌ها عموماً توانایی فنی لازم را ندارند. لذا از صحنه رقابت حذف خواهند شد، و دولت به منظور حفظ وضع اقتصادی موجود و حل مشکلات اقتصادی، باید نسبت به حمایت همه جانبه از این صنایع اقدامات حمایتی لازم را انجام دهد. قدر مسلم آنکه این اقدامات در زمینه صنایعی که دارای ارزش افزوده بالاتری هستند، بهتر می‌تواند پاسخگوی مشکلات باشند.

۲- در نظر گرفتن مزیت‌های بخش خدمات: ایران در حوزه فعالیت خدمات کمتر دارای مزیت نسبی است، به همین دلیل سهم بسیار ناچیزی از کل تجارت

خدمات در جهان را به خود اختصاص داده است. به گونه‌ای که خالص صادرات ایران در تمام سال‌ها منفی است. در چنین وضعیتی بخش خدمات در زمینه‌هایی چون بانکداری، بیمه، حمل و نقل و ارتباطات راه دور و مانند آن به محض برقراری تجارت آسیب پذیر خواهد بود.

۳- انحراف از اهداف توسعه‌ای: سازمان تجارت جهانی اساساً بر نظریه برتری نسبی کلاسیک‌ها در تجارت بین‌الملل استوار است. براساس این نظریه شرط لازم تضمین حداکثر منافع برای هر یک از کشورهای جهان این است که هر کشور در تولید کالایی تخصص پیدا کند که می‌تواند آنها را در مقایسه با سایر کشورها، با هزینه کمتری تولید نماید. بر این اساس ایران باید صادرات و تولید خود را تنها به نفت خام (که در دستور کار مذاکرات سازمان تجارت جهانی قرار ندارد) و صنایع متکی بر آن نظیر؛ پتروشیمی، و یا فرش، خشکبار و سایر تولیدات سنتی، منحصر نماید و در تولیداتی چون خودروسازی، صنایع سنگین، الکترونیک و مانند آن سرمایه‌گذاری نکند. بدین ترتیب، الگوی توسعه کشور به محض ورود به سازمان تجارت جهانی تغییر خواهد کرد. پذیرش الگوی توسعه مبتنی بر نظریه مزیت‌های نسبی، مستلزم ایجاد تغییراتی بنیادین در سیاست‌های پولی و مالی و تجدید نظر در حیطه اختیارات آن و ارایه تعریف جدیدی از دخالت دولت در امور اقتصادی است.

۴- عدم حضور دولت در اقتصاد: الگوی توسعه مورد بحث در بند ۳ الگوی توسعه مبتنی بر نظام بازار آزاد است و تنها در صورت عدم وجود دولتی کارآمد است که دستیابی به اهداف توسعه تسريع می‌شود.

۵- توجه به صادرات خدمات: این امر به منزله یک تحول بزرگ در امر صادرات محسوب می‌شود. زیرا، مثلاً هواپیمایی داخلی اجازه نمی‌دهد تا شرکت‌های خارجی در داخل ایران اقدام به حمل مسافر نمایند. حال آنکه به محض پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی شرکت‌های خارجی هم می‌تواند در داخل ایران اقدام به حمل مسافر کنند و مسافران تنها زمانی که هواپیمایی هما دارای مزیت نسبی باشد و با

کیفیت مساوی ارزان تر باشد، از خدمات آن بهره‌مند خواهند شد.

۶- نظام‌مند شدن مقررات صادرات و واردات و امور گمرکی

۷- توجه به صنعت توریسم با توجه به ارزش‌های فرهنگی جامعه

۸- ضعف سیستم بانکی و بیمه ایران

۹- حذف سوبسیدها و موافع گمرکی

۱۰- برطرف نمودن ضعف مدیریت و سوء مدیریت مانند؛ ارتشا و فساد مالی

۱۱- استفاده کامل از تمام ظرفیت تولیدی کارخانجات با حفظ کیفیت و

حداقل قیمت یعنی؛ وجود قدرت بالای رقابت پذیری با صنایع مشابه خارجی.

۱۲- یافتن حلقه‌های مفقوده در صنعت ایران

۱۳- کاهش زمان اصلاحات با سرعت بخشیدن به الحاق ایران به سازمان

تجارت جهانی

۱۴- افزایش کارآمدی بخش خصوصی

۱۵- توجه به بحث ترانزیت کالا در ایران به عنوان پل ارتباطی

۱۶- بالا بردن قدرت رقابت پذیری بنگاه‌های تولیدی

۱۷- راه اندازی و گسترش صنایع آینده‌نگر صادراتی

۱۸- در نظر گرفتن تحولات بازارها

۱۹- قوی ساختن روابط فروشنده و خریدار از ابعاد: پیچیدگی، وابستگی

متقابل، کنش متقابل اجتماعی و تداوم

۲۰- یافتن روش‌های اجرایی برای کارآمد شدن راه حل‌ها؛ به این معنی که

امروزه بایستی مسایلی را که قبلًا مشکلات ملی تصور می‌شدند، مانند مشکلات

بازارهای مالی، محیط‌زیست و استانداردهای کار، به عنوان مشکلات بین‌المللی در نظر

بگیریم، زیرا اثرات نامناسب اعمال یک کشور سریعاً به کشورهای دیگر انتقال

خواهد یافت.

۲۱- باید اطمینان حاصل کنیم که سیاست‌های در نظر گرفته شده برای

رسیدن به هدف‌های توافق شده بین‌المللی – مانند هدف‌های توسعه هزاره سوم، کاهش پنجاه درصدی فقر در جهان و غیره – تا سال ۲۰۱۵ میلادی به‌طور موثر اجرا شوند.

۲۲- باید درباره ایجاد نهادها برای اداره جامعه جهانی و ایجاد مکانیزمی جهت اجرای راه حل‌های جهانی و ضمانت پاسخگویی دولتها برای رفع مشکلات جهانی تلاش نمود.

کتابنامه:

- ۱- اخوی، احمد. تجارت بین‌الملل استراتژی بازارگانی و توسعه اقتصادی. تهران: موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی. ۱۳۷۳.
- ۲- ادیب، محمدحسین. «WTO نمایی خودمانی». نشریه بازارگانی پلاستیک، شماره ۱۶۹، (خرداد ۱۳۸۱).
- ۳- اسدی، مرتضی. بررسی مزیت نسبی در صادرات پوشاک. تهران: موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۸۱.
- ۴- تقی، مهدی. «جهانی شدن و چالش‌های پیش‌رو». فصلنامه پژوهشنامه اقتصادی، سال دوم، شماره پنجم، (تابستان ۱۳۸۱).
- ۵- خالقی بایگی، مریم. «ایران و پدیده جهانی شدن». بیام ایران خودرو، شماره ۶۵، (اسفند ۱۳۸۰).
- ۶- ذوالنور، سیدحسین. بررسی و اصلاح سیاست‌های تجاري. تهران: موسسه عالي پژوهش در برنامه‌ریزی و توسعه، جلد ششم، ۱۳۸۱.
- ۷- رئیس‌دانی، فریبوز، بهاری جوان، معصومه، آذرمحبی، رضا. طرح «بانک اطلاعاتی انطباق کدهای CPC، HS، ISIC، SITC، پژوهشکده امور اقتصادی، اردبیهشت ۱۳۸۱».
- ۸- زیان کارلو، گاندولفو. تجارت بین‌الملل. مهدی تقی و تیمور محمدی. تهران: پژوهشکد امور اقتصادی، ۱۳۸۰.
- ۹- سالنامه آمار بازارگانی خارجی جمهوری اسلامی ایران، جلد اول، صادرات طی سال‌های ۱۳۷۵-۱۳۷۹.
- ۱۰- ماکاس، ردلف. فرسته‌ها و چالش‌ها در نظام چندجانبه تجاري و جایگاه ایران، موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، شهریور ماه ۱۳۷۷.
- ۱۱- مرکز تجارت بین‌الملل. راهنمای دور آموزنده. موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، آبان ۱۳۷۵.
- ۱۲- نادری، ابوالقاسم. مزیت نسبی و توسعه صادرات در ایران. تهران: واحد تحقیقات بازرگانی، موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، آبان ماه ۱۳۷۱.
- 13- "Trade by commodity". *International Trade Statistics Yearbook*. Vol.2, New York, United Nations, 2000.
- 14- <http://www.wto.org>

ضمایم:

۱۳۷۹-۱۳۷۵ ایران نسبت به جهان طی سال‌های

(مزیت نسبی ایران به جهان - ۱)

مزیت نسبی (RCA) ایران نسبت به جهان طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۵

(مزیت نسبی اپران به جهان - ۲)

مزیت نسبی (RCA) ایران نسبت به جهان طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۵

(مزیت نسبی ایران به جهان - ۳)

مزیت نسبی (RCA) ایران نسبت به جهان طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۵

(مزیت نسبی ایران به جهان - ۴)

۱۳۷۹		۱۳۷۸		۱۳۷۷		۱۳۷۶		۱۳۷۵		سال
RCA	رتبه	RCA	رتبه	RCA	رتبه	RCA	رتبه	RCA	رتبه	SITC
۱,۲۸۲	۷۸	۰,۵۲۶	۷۰	۰,۱۲۴	۸۸	۰,۱۰۴	۸۳	۰,۲۲۷	۸۶	۸۴۵
۱,۱۷۴	۵۰	۰,۲۲۳	۹۵	۰,۱۲۶	۸۱	۰,۱۲۴	۸۵	۰,۲۰۰	۷۱	۸۴۶
۰,۰۰۱	۱۸۶	۰,۰۰۰	۲۰۳	۰,۰۰۰	۱۸۵	۰,۰۱۶	۱۰۷	۰,۱۲۶	۱۶۸	۸۴۷
۰,۷۸۲	۹۸	۰,۱۱۲	۱۱۱	۰,۱۲۶	۱۰۷	۰,۱۲۶	۱۰۷	۰,۱۲۶	۶۶	۸۴۸
۰,۳۵۲	۳۹	۱,۶۷۳	۳۸	۱,۴۶۸	۳۱	۰,۴۰۵	۴۷	۲,۲۰۴	۷۶	۸۵۱
۰,۰۰۰	۱۹۰	۰,۰۰۰	۱۹۳	۰,۰۰۰	۱۷۷	۰,۰۰۱	۱۷۷	۰,۱۱۲	۱۰۴	۸۷۱
۰,۱۱۴	۱۲۲	۰,۰۰۰	۱۱۷	۰,۱۰۱	۱۰۰	۰,۱۸۱	۹۶	۰,۱۱۲	۱۰۴	۸۷۲
۰,۰۰۰	۱۸۷	۱,۱۱۷	۴۷	۰,۱۵۱	۱۰۱	۰,۴۸۸	۴۱	۰,۲۱۷	۴۷	۸۷۳
۰,۰۰۰	۱۲۸	۰,۰۰۰	۱۲۸	۰,۰۰۰	۱۸۱	۰,۰۰۰	۱۷۲	۰,۰۰۰	۱۷۷	۸۷۴
۰,۰۰۰	۱۹۴	۰,۰۰۰	۱۹۴	۰,۰۰۰	۱۸۷	۰,۰۰۰	۱۸۷	۰,۰۰۰	۱۲۸	۸۸۱
۰,۰۰۰	۱۹۸	۰,۰۰۰	۱۸۹	۰,۰۰۰	۱۸۹	۰,۰۰۰	۱۸۴	۰,۰۰۰	۱۸۰	۸۸۲
۰,۰۰۰	۱۲۴	۱۲۷	۰,۰۰۰	۱۲۷	۰,۰۰۰	۱۲۳	۰,۰۰۰	۱۲۳	۰,۰۰۰	۸۸۳
۰,۰۰۰	۱۹۱	۰,۰۰۰	۱۹۷	۰,۰۰۰	۱۹۱	۰,۰۰۰	۱۹۱	۰,۰۰۰	۱۹۰	۸۸۴
۰,۰۵۳	۱۲۴	۰,۰۵۱	۱۳۰	۰,۰۵۱	۱۲۸	۰,۰۸۴	۱۱۱	۰,۰۷۴	۱۱۲	۸۸۵
۰,۰۰۰	۱۲۲	۰,۰۰۰	۱۲۷	۰,۰۰۰	۱۲۹	۰,۰۰۰	۱۲۹	۰,۰۰۰	۱۲۲	۸۸۶
۱,۲۷۸	۴۹	۱,۱۷۱	۴۴	۱,۱۸۴	۴۴	۱,۴۴۴	۴۳	۱,۳۴۴	۴۳	۸۸۷
۰,۳۰۲	۸۵	۰,۱۲۱	۱۱۲	۰,۱۲۴	۱۰۴	۰,۶۹۸	۱۰۸	۰,۶۹۱	۱۰۸	۸۹۳
۰,۴۴۹	۸۵	۰,۰۷۵	۷۷	۰,۰۴۱	۷۶	۰,۰۷۵	۷۶	۰,۰۶۵	۸۰	۸۹۵
۰,۰۰۰	۱۲۴	۰,۰۰۰	۱۵۵	۰,۰۰۰	۱۲۴	۰,۰۰۰	۱۸۷	۰,۰۰۰	۱۲۹	۸۹۶
۰,۱۷۱	۱۱۶	۰,۱۰۵	۱۰۶	۰,۰۰۲۱	۱۲۷	۰,۰۰۱۲	۱۵۲	۰,۰۰۰۷	۱۲۱	۸۹۷
۰,۰۴۳	۱۲۱	۰,۰۱۳	۱۶۲	۰,۰۰۲۱	۱۴۸	۰,۰۰۱۶	۱۲۶	۰,۰۰۱۰	۱۵۸	۸۹۸
۰,۲۲۳	۱۰۷	۰,۲۱۱	۱۰۰	۰,۱۱۹	۱۱۰	۰,۱۵۳	۹۹	۰,۱۶۱	۹۷	۸۹۹

مأخذ: طرح تدوین سیاست‌های بهینه تجارت خارجی ایران (صادرات) برای پیوستن به سازمان تجارت جهانی، پژوهشکده اقتصادی

مزیت نسبی (RCA) ایران نسبت به اروپا طی سال های ۱۳۷۵-۱۳۷۹

(مزیت نسبی ایران به اروپا - ۱)

۱۳۷۹		۱۳۷۸		۱۳۷۷		۱۳۷۶		۱۳۷۵		SITC
RCA	رتبه									
۰,۱۷۴	۱۱۵	۰,۱۷	۱۲۶	۰,۱۷۲	۱۲۷	۰,۱۷۸	۱۲۸	۰,۱۷۹	۱۲۹	۰۱
۰,۱۰۵	۱۷۴	۰,۱۰۷	۱۸۰	۰,۱۰۰	۱۸۳	۰,۱۰۰	۱۸۳	۰,۱۰۲	۱۸۴	۰۱
۱,۸۱۸	۵۲	۱,۸۱۴	۴۴	۱,۸۱۵	۵۲	۱,۸۷۷	۵۵	۱,۸۷۶	۴۲	۰۱۲
۱,۷۸۱	۹۸	۱,۷۸۳	۹۱	۱,۷۹۴	۵۸	۱,۷۹۸	۵۱	۱,۷۹۷	۹۱	۰۱۲
۱,۷۶۱	۱۸۸	۱,۷۶۰	۱۰۰	۱,۷۶۱	۱۸۱	۱,۷۶۰	۱۰۰	۱,۷۶۱	۱۸۹	۰۱۳
۱,۷۴۹	۱۷۲	۱,۷۴۹	۱۰۰	۱,۷۴۷	۱۹۳	۱,۷۴۹	۱۰۰	۱,۷۴۷	۱۷۴	۰۱۴
۱,۷۴۳	۱۱	۱,۷۴۷	۱	۱,۷۴۷	۶۱	۱,۷۴۳	۱۰۱	۱,۷۴۳	۱۲۵	۰۱۵
۱,۷۴۰	۸۷	۱,۷۴۰	۷۸	۱,۷۴۰	۷۰	۱,۷۴۰	۸۴	۱,۷۴۱	۹۳	۰۱۶
۱,۷۳۱	۱۶۴	۱,۷۳۱	۱۵	۱,۷۳۲	۱۶۴	۱,۷۳۲	۱۰۰	۱,۷۳۱	۱۵۴	۰۱۷
۱,۷۲۱	۵۱	۱,۷۲۷	۵۰	۱,۷۲۱	۲۷	۱,۷۲۷	۵۰	۱,۷۲۷	۵۰	۰۱۸
۱,۷۱۸	۱۴	۱,۷۱۷	۲۰	۱,۷۱۸	۹	۱,۷۱۸	۱۰۰	۱,۷۱۷	۱۷	۰۱۹
۱,۷۱۰	۱۹۱	۱,۷۱۰	۱۰۰	۱,۷۱۰	۱۸۷	۱,۷۱۰	۱۰۰	۱,۷۱۰	۱۱۸	۰۲۰
۱,۷۰۵	۴۸	۱,۷۰۵	۹۰	۱,۷۰۵	۱۶۷	۱,۷۰۵	۹۰	۱,۷۰۵	۱۲۱	۰۲۱
۱,۷۰۱	۱۶۲	۱,۷۰۱	۱۵	۱,۷۰۱	۱۶۴	۱,۷۰۱	۱۰۰	۱,۷۰۱	۱۵۴	۰۲۲
۱,۶۹۱	۵۰	۱,۶۹۱	۵۰	۱,۶۹۱	۱۶۴	۱,۶۹۱	۱۰۰	۱,۶۹۱	۱۵۴	۰۲۳
۱,۶۸۷	۷۸	۱,۶۸۷	۱۰۰	۱,۶۸۷	۱۶۴	۱,۶۸۷	۱۰۰	۱,۶۸۷	۱۵۴	۰۲۴
۱,۶۸۱	۱۰۱	۱,۶۸۱	۱۰۰	۱,۶۸۱	۱۶۴	۱,۶۸۱	۱۰۰	۱,۶۸۱	۱۵۴	۰۲۵
۱,۶۷۸	۷۸	۱,۶۷۸	۱۰۰	۱,۶۷۸	۱۶۴	۱,۶۷۸	۱۰۰	۱,۶۷۸	۱۵۴	۰۲۶
۱,۶۷۱	۱۰۰	۱,۶۷۱	۱۰۰	۱,۶۷۱	۱۶۴	۱,۶۷۱	۱۰۰	۱,۶۷۱	۱۵۴	۰۲۷
۱,۶۶۹	۱۰۰	۱,۶۶۹	۱۰۰	۱,۶۶۹	۱۶۴	۱,۶۶۹	۱۰۰	۱,۶۶۹	۱۵۴	۰۲۸
۱,۶۶۷	۱۰۰	۱,۶۶۷	۱۰۰	۱,۶۶۷	۱۶۴	۱,۶۶۷	۱۰۰	۱,۶۶۷	۱۵۴	۰۲۹
۱,۶۶۴	۱۰۰	۱,۶۶۴	۱۰۰	۱,۶۶۴	۱۶۴	۱,۶۶۴	۱۰۰	۱,۶۶۴	۱۵۴	۰۳۰
۱,۶۶۱	۱۰۰	۱,۶۶۱	۱۰۰	۱,۶۶۱	۱۶۴	۱,۶۶۱	۱۰۰	۱,۶۶۱	۱۵۴	۰۳۱
۱,۶۵۸	۱۰۰	۱,۶۵۸	۱۰۰	۱,۶۵۸	۱۶۴	۱,۶۵۸	۱۰۰	۱,۶۵۸	۱۵۴	۰۳۲
۱,۶۵۵	۱۰۰	۱,۶۵۵	۱۰۰	۱,۶۵۵	۱۶۴	۱,۶۵۵	۱۰۰	۱,۶۵۵	۱۵۴	۰۳۳
۱,۶۵۲	۱۰۰	۱,۶۵۲	۱۰۰	۱,۶۵۲	۱۶۴	۱,۶۵۲	۱۰۰	۱,۶۵۲	۱۵۴	۰۳۴
۱,۶۴۹	۱۰۰	۱,۶۴۹	۱۰۰	۱,۶۴۹	۱۶۴	۱,۶۴۹	۱۰۰	۱,۶۴۹	۱۵۴	۰۳۵
۱,۶۴۷	۱۰۰	۱,۶۴۷	۱۰۰	۱,۶۴۷	۱۶۴	۱,۶۴۷	۱۰۰	۱,۶۴۷	۱۵۴	۰۳۶
۱,۶۴۴	۱۰۰	۱,۶۴۴	۱۰۰	۱,۶۴۴	۱۶۴	۱,۶۴۴	۱۰۰	۱,۶۴۴	۱۵۴	۰۳۷
۱,۶۴۱	۱۰۰	۱,۶۴۱	۱۰۰	۱,۶۴۱	۱۶۴	۱,۶۴۱	۱۰۰	۱,۶۴۱	۱۵۴	۰۳۸
۱,۶۳۸	۱۰۰	۱,۶۳۸	۱۰۰	۱,۶۳۸	۱۶۴	۱,۶۳۸	۱۰۰	۱,۶۳۸	۱۵۴	۰۳۹
۱,۶۳۵	۱۰۰	۱,۶۳۵	۱۰۰	۱,۶۳۵	۱۶۴	۱,۶۳۵	۱۰۰	۱,۶۳۵	۱۵۴	۰۴۰
۱,۶۳۲	۱۰۰	۱,۶۳۲	۱۰۰	۱,۶۳۲	۱۶۴	۱,۶۳۲	۱۰۰	۱,۶۳۲	۱۵۴	۰۴۱
۱,۶۳۰	۱۰۰	۱,۶۳۰	۱۰۰	۱,۶۳۰	۱۶۴	۱,۶۳۰	۱۰۰	۱,۶۳۰	۱۵۴	۰۴۲
۱,۶۲۷	۱۰۰	۱,۶۲۷	۱۰۰	۱,۶۲۷	۱۶۴	۱,۶۲۷	۱۰۰	۱,۶۲۷	۱۵۴	۰۴۳
۱,۶۲۴	۱۰۰	۱,۶۲۴	۱۰۰	۱,۶۲۴	۱۶۴	۱,۶۲۴	۱۰۰	۱,۶۲۴	۱۵۴	۰۴۴
۱,۶۲۱	۱۰۰	۱,۶۲۱	۱۰۰	۱,۶۲۱	۱۶۴	۱,۶۲۱	۱۰۰	۱,۶۲۱	۱۵۴	۰۴۵
۱,۶۱۸	۱۰۰	۱,۶۱۸	۱۰۰	۱,۶۱۸	۱۶۴	۱,۶۱۸	۱۰۰	۱,۶۱۸	۱۵۴	۰۴۶
۱,۶۱۵	۱۰۰	۱,۶۱۵	۱۰۰	۱,۶۱۵	۱۶۴	۱,۶۱۵	۱۰۰	۱,۶۱۵	۱۵۴	۰۴۷
۱,۶۱۲	۱۰۰	۱,۶۱۲	۱۰۰	۱,۶۱۲	۱۶۴	۱,۶۱۲	۱۰۰	۱,۶۱۲	۱۵۴	۰۴۸
۱,۶۱۰	۱۰۰	۱,۶۱۰	۱۰۰	۱,۶۱۰	۱۶۴	۱,۶۱۰	۱۰۰	۱,۶۱۰	۱۵۴	۰۴۹
۱,۶۰۷	۱۰۰	۱,۶۰۷	۱۰۰	۱,۶۰۷	۱۶۴	۱,۶۰۷	۱۰۰	۱,۶۰۷	۱۵۴	۰۵۰
۱,۶۰۴	۱۰۰	۱,۶۰۴	۱۰۰	۱,۶۰۴	۱۶۴	۱,۶۰۴	۱۰۰	۱,۶۰۴	۱۵۴	۰۵۱
۱,۶۰۱	۱۰۰	۱,۶۰۱	۱۰۰	۱,۶۰۱	۱۶۴	۱,۶۰۱	۱۰۰	۱,۶۰۱	۱۵۴	۰۵۲
۱,۶۰۰	۱۰۰	۱,۶۰۰	۱۰۰	۱,۶۰۰	۱۶۴	۱,۶۰۰	۱۰۰	۱,۶۰۰	۱۵۴	۰۵۳
۱,۵۹۷	۱۰۰	۱,۵۹۷	۱۰۰	۱,۵۹۷	۱۶۴	۱,۵۹۷	۱۰۰	۱,۵۹۷	۱۵۴	۰۵۴
۱,۵۹۴	۱۰۰	۱,۵۹۴	۱۰۰	۱,۵۹۴	۱۶۴	۱,۵۹۴	۱۰۰	۱,۵۹۴	۱۵۴	۰۵۵
۱,۵۹۱	۱۰۰	۱,۵۹۱	۱۰۰	۱,۵۹۱	۱۶۴	۱,۵۹۱	۱۰۰	۱,۵۹۱	۱۵۴	۰۵۶
۱,۵۸۸	۱۰۰	۱,۵۸۸	۱۰۰	۱,۵۸۸	۱۶۴	۱,۵۸۸	۱۰۰	۱,۵۸۸	۱۵۴	۰۵۷
۱,۵۸۵	۱۰۰	۱,۵۸۵	۱۰۰	۱,۵۸۵	۱۶۴	۱,۵۸۵	۱۰۰	۱,۵۸۵	۱۵۴	۰۵۸
۱,۵۸۲	۱۰۰	۱,۵۸۲	۱۰۰	۱,۵۸۲	۱۶۴	۱,۵۸۲	۱۰۰	۱,۵۸۲	۱۵۴	۰۵۹
۱,۵۸۰	۱۰۰	۱,۵۸۰	۱۰۰	۱,۵۸۰	۱۶۴	۱,۵۸۰	۱۰۰	۱,۵۸۰	۱۵۴	۰۶۰
۱,۵۷۷	۱۰۰	۱,۵۷۷	۱۰۰	۱,۵۷۷	۱۶۴	۱,۵۷۷	۱۰۰	۱,۵۷۷	۱۵۴	۰۶۱
۱,۵۷۴	۱۰۰	۱,۵۷۴	۱۰۰	۱,۵۷۴	۱۶۴	۱,۵۷۴	۱۰۰	۱,۵۷۴	۱۵۴	۰۶۲
۱,۵۷۱	۱۰۰	۱,۵۷۱	۱۰۰	۱,۵۷۱	۱۶۴	۱,۵۷۱	۱۰۰	۱,۵۷۱	۱۵۴	۰۶۳
۱,۵۶۸	۱۰۰	۱,۵۶۸	۱۰۰	۱,۵۶۸	۱۶۴	۱,۵۶۸	۱۰۰	۱,۵۶۸	۱۵۴	۰۶۴
۱,۵۶۵	۱۰۰	۱,۵۶۵	۱۰۰	۱,۵۶۵	۱۶۴	۱,۵۶۵	۱۰۰	۱,۵۶۵	۱۵۴	۰۶۵
۱,۵۶۲	۱۰۰	۱,۵۶۲	۱۰۰	۱,۵۶۲	۱۶۴	۱,۵۶۲	۱۰۰	۱,۵۶۲	۱۵۴	۰۶۶
۱,۵۶۰	۱۰۰	۱,۵۶۰	۱۰۰	۱,۵۶۰	۱۶۴	۱,۵۶۰	۱۰۰	۱,۵۶۰	۱۵۴	۰۶۷
۱,۵۵۷	۱۰۰	۱,۵۵۷	۱۰۰	۱,۵۵۷	۱۶۴	۱,۵۵۷	۱۰۰	۱,۵۵۷	۱۵۴	۰۶۸
۱,۵۵۴	۱۰۰	۱,۵۵۴	۱۰۰	۱,۵۵۴	۱۶۴	۱,۵۵۴	۱۰۰	۱,۵۵۴	۱۵۴	۰۶۹
۱,۵۵۱	۱۰۰	۱,۵۵۱	۱۰۰	۱,۵۵۱	۱۶۴	۱,۵۵۱	۱۰۰	۱,۵۵۱	۱۵۴	۰۷۰
۱,۵۴۸	۱۰۰	۱,۵۴۸	۱۰۰	۱,۵۴۸	۱۶۴	۱,۵۴۸	۱۰۰	۱,۵۴۸	۱۵۴	۰۷۱
۱,۵۴۵	۱۰۰	۱,۵۴۵	۱۰۰	۱,۵۴۵	۱۶۴	۱,۵۴۵	۱۰۰	۱,۵۴۵	۱۵۴	۰۷۲
۱,۵۴۲	۱۰۰	۱,۵۴۲	۱۰۰	۱,۵۴۲	۱۶۴	۱,۵۴۲	۱۰۰	۱,۵۴۲	۱۵۴	۰۷۳
۱,۵۴۰	۱۰۰	۱,۵۴۰	۱۰۰	۱,۵۴۰	۱۶۴	۱,۵۴۰	۱۰۰	۱,۵۴۰	۱۵۴	۰۷۴
۱,۵۳۷	۱۰۰	۱,۵۳۷	۱۰۰	۱,۵۳۷	۱۶۴	۱,۵۳۷	۱۰۰	۱,۵۳۷	۱۵۴	۰۷۵
۱,۵۳۴	۱۰۰	۱,۵۳۴	۱۰۰	۱,۵۳۴	۱۶۴	۱,۵۳۴	۱۰۰	۱,۵۳۴	۱۵۴	۰۷۶
۱,۵۳۱	۱۰۰	۱,۵۳۱	۱۰۰	۱,۵۳۱	۱۶۴	۱,۵۳۱	۱۰۰	۱,۵۳۱	۱۵۴	۰۷۷
۱,۵۲۸	۱۰۰	۱,۵۲۸	۱۰۰	۱,۵۲۸	۱۶۴	۱,۵۲۸	۱۰۰	۱,۵۲۸	۱۵۴	۰۷۸
۱,۵۲۵	۱۰۰	۱,۵۲۵	۱۰۰	۱,۵۲۵	۱۶۴	۱,۵۲۵	۱۰۰	۱,۵۲۵	۱۵۴	۰۷۹
۱,۵۲۲	۱۰۰	۱,۵۲۲	۱۰۰	۱,۵۲۲	۱۶۴	۱,۵۲۲	۱۰۰	۱,۵۲۲	۱۵۴	۰۸۰
۱,۵۲۰	۱۰۰	۱,۵۲۰	۱۰۰	۱,۵۲۰	۱۶۴	۱,۵۲۰	۱۰۰	۱,۵۲۰	۱۵۴	۰۸۱
۱,۵۱۷	۱۰۰	۱,۵۱۷	۱۰۰	۱,۵۱۷	۱۶۴	۱,۵۱۷	۱۰۰	۱,۵۱۷	۱۵۴	۰۸۲
۱,۵۱۴	۱۰۰	۱,۵۱۴	۱۰۰	۱,۵۱۴	۱۶۴	۱,۵۱۴	۱۰۰	۱,۵۱۴	۱۵۴	۰۸۳
۱,۵۱۱	۱۰۰	۱,۵۱۱	۱۰۰	۱,۵۱۱	۱۶۴	۱,۵۱۱	۱۰۰	۱,۵۱۱	۱۵۴	۰۸۴
۱,۵۰۸	۱۰۰	۱,۵۰۸	۱۰۰	۱,۵۰۸	۱۶۴	۱,۵۰۸	۱۰۰	۱,۵۰۸	۱۵۴	۰۸۵
۱,۵۰۵	۱۰۰	۱,۵۰۵	۱۰۰	۱,۵۰۵	۱۶۴	۱,۵۰۵	۱۰۰	۱,۵۰۵	۱۵۴	۰۸۶
۱,۵۰۲	۱۰۰	۱,۵۰۲	۱۰۰	۱,۵۰۲	۱۶۴	۱,۵۰۲	۱۰۰	۱,۵۰۲	۱۵۴	۰۸۷
۱,۵۰۰	۱۰۰	۱,۵۰۰	۱۰۰	۱,۵۰۰	۱۶۴	۱,۵۰۰	۱۰۰	۱,۵۰۰	۱۵۴	۰۸۸
۱,۴۹۷	۱۰۰	۱,۴۹۷	۱۰۰	۱,۴۹۷	۱۶۴	۱,۴۹۷	۱۰۰	۱,۴۹۷	۱۵۴	۰۸۹
۱,۴۹۴	۱۰۰	۱,۴۹۴	۱۰۰	۱,۴۹۴	۱۶۴	۱,۴۹۴	۱۰۰	۱,۴۹۴	۱۵۴	۰۹۰
۱,۴۹۱	۱۰۰	۱,۴۹۱	۱۰۰	۱,۴۹۱	۱۶۴	۱,۴۹۱	۱۰۰	۱,۴۹۱	۱۵۴	۰۹۱
۱,۴۸۸	۱۰									

مزیت نسبی (RCA) ایران نسبت به اروپا طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۵

(مزیت نسبی ایران به اروپا - ۲)

۱۳۷۹-۱۳۷۵ ایران نسبت به اروپا طی سال‌های مزید نسبی (RCA)

(منیت نسیم ایران به اروپا - ۳)

هزیت نسبی (RCA) ایران نسبت به اروپا طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۵

(مزیت نسبی، ایران به اروپا - ۴)

١٣٧٩		١٣٧٨		١٣٧٧		١٣٧٦		١٣٧٥		سال
RCA	رتبه	SITC								
١.٩٧٤	٤٥	٠.٧٤٤	٤٢	٠.٦٦٤	٧٦	٠.٥٦٤	٧٨	٠.٣٨٢	٨٢	٨٤٥
١.٩٤٦	٤٦	٠.٣٤٠	٨٠	٠.٤٤٤	٤٦	٠.٤٧٢	٧٦	٠.٣٥٨	٣٣	٨٤٦
٠.٣٢٢	١٨٥	٠.٠٠٠	٧٣	٠.٠٠٠	١٨٧	٠.٠٠٠	٧٦	٠.٣٦٦	١٦٦	٨٤٧
٠.٦٣٢	٧٨	٠.٤١٢	١٠	٠.٢٢١	٩٠	٠.٢٤٠	٨٨	٠.٣٦٣	٧٧	٨٤٨
٢.٦٨٤	٩٤	١.٦٩٤	٣٨	٢.٠٣	٣٦	٢.٧٣٤	٣٤	٢.٧٣٨	٣٠	٨٥١
٠.٠٠١	١٨٤	٠.٠٠١	١٨٥	٠.٠٠٠	١٨٦	٠.٠٠٠	١٧٤	٠.٠٠٠	١٧٧	٨٥٢
٠.١٩٩	١٨٧	٠.٠٧٩	١٢٤	٠.١٩٣	١٠٣	٠.١٩٣	١٠١	٠.١٩٣	١٠١	٨٥٣
٠.٠٠١	٩٣	٠.٨٩٦	٥٣	٠.٣٢٤	١١٣	٠.٣٢٤	٥٣	٠.٣٢٤	٥٣	٨٥٤
٠.٠٠٨	١٩٩	٠.٠١٣	١٦٧	٠.٠٠٠	١٨٧	٠.٠٠٠	١٧٣	٠.٠٠٠	١٧٧	٨٥٥
٠.٠٠٠	٩٤	٠.٠٠١	١٩٤	٠.٠٠٠	١٧٨	٠.٠٠٠	١٨٣	٠.٠٠٠	١١٢	٨٥٦
٠.٠٠٠	١٩٧	٠.٠٠٠	١٩٧	٠.٠٠٠	١٩٧	٠.٠٠٠	١٨٤	٠.٠٠٠	١٨٨	٨٥٧
٠.٠٠٠	١٩٩	٠.٠٠٠	١٩٩	٠.٠٠٠	١٩٩	٠.٠٠٠	١٨٧	٠.٠٠٠	١٨٩	٨٥٨
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٥٩
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٠
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦١
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٢
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٣
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٤
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٥
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٦
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٧
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٨
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٩
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦١
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٢
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٣
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٤
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٥
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٦
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٧
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٨
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٩
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦١
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٢
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٣
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٤
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٥
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٦
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٧
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٨
٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٠.٠٠٠	١٩٣	٨٦٩

مانند: طرح تدوین سیاست‌های بهینه تجارت خارجی ایران (صادرات) برای پیوستن به سازمان تجارت جهانی، پژوهشکده اقتصادی

مزیت نسبی (RCA) ایران نسبت به آسیا طی سال های ۱۳۷۵-۱۳۷۹

(مریت نسبی، ایران به آسیا - ۱)

مزیت نسبی (RCA) ایران نسبت به آسیا طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۵

(مزیت نسبی ایران به آسیا - ۲)

مزیت نسبی (RCA) ایران نسبت به آسیا طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۵

(من بیت نسبی ایران به آسیا - ۳)

مزیت نسبی (RCA) ایران نسبت به آسیا طی سال های ۱۳۷۵-۱۳۷۹

(مزیت نسبی ایران به آسیا - ۴)

۱۳۷۹		۱۳۷۸		۱۳۷۷		۱۳۷۶		۱۳۷۵		سال
RCA	رتبه	RCA	رتبه	RCA	رتبه	RCA	رتبه	RCA	رتبه	SITC
۰.۷۶۷	۷۸	۰.۷۸۹	۱۰۰	۰.۱۱۲	۱۱۷	۰.۱۴۴	۱۰۱	۰.۱۱۷	۱۰۵	۸۴۵
۰.۷۲۹	۷۷	۰.۱۲۴	۱۲۲	۰.۱۵۹	۱۰۱	۰.۱۶۲	۱۰۲	۰.۲۰۸	۹۶	۸۴۴
۰.۱۰۱	۱۸۸	۰.۰۰۰	۲۰۷	۰.۰۰۰	۱۹۰	۰.۰۰۳	۱۷۶	۰.۰۰۳	۱۷۶	۸۴۷
۰.۱۷۴	۱۳۵	۰.۰۵۳	۱۴۰	۰.۰۵۲	۱۲۸	۰.۰۵۹	۱۳۵	۰.۰۷۱	۱۲۲	۸۴۸
۱.۳۷۷	۵۷	۰.۴۳۲	۶۵	۱.۰۹۴	۲۷	۱.۳۶۷	۵۳	۱.۲۲۷	۵۰	۸۵۱
۰.۰۰۰	۱۹۱	۰.۰۰۰	۱۹۵	۰.۰۰۰	۱۸۱	۰.۰۰۰	۱۸۱	۰.۰۰۰	۱۸۱	۸۷۱
۰.۱۱۳	۱۱۹	۰.۱۶۰	۱۱۴	۰.۱۵۷	۹۰	۰.۱۰۷	۹۲	۰.۱۸۴	۹۸	۸۷۷
۰.۱۰۲	۱۸۳	۲.۳۱۴	۴۵	۰.۱۷۰	۸۲	۱.۱۰۰	۵۴	۰.۲۲۶	۸۳	۸۷۳
۰.۱۱۱	۱۷۷	۰.۰۲۱	۱۶۱	۰.۰۰۱	۱۸۰	۰.۰۰۳	۱۷۲	۰.۰۰۴	۱۷۴	۸۷۹
۰.۰۰۰	۱۹۶	۰.۰۰۰	۱۹۸	۰.۰۰۰	۱۸۸	۰.۰۰۰	۱۸۰	۰.۰۰۰	۱۸۰	۸۸۱
۰.۰۰۰	۱۹۸	۰.۰۰۰	۱۹۰	۰.۰۰۰	۱۹۷	۰.۰۰۰	۱۸۵	۰.۰۰۰	۱۸۱	۸۸۲
۰.۰۰۰	۱۹۴	۰.۰۰۰	۱۹۴	۰.۰۰۰	۱۲۷	۰.۰۰۰	۱۸۵	۰.۰۰۰	۱۸۰	۸۸۳
۰.۰۰۰	۱۹۷	۰.۰۰۰	۱۹۱	۰.۰۰۰	۱۹۴	۰.۰۰۰	۱۸۰	۰.۰۰۰	۱۸۰	۸۸۴
۰.۰۰۰	۱۸۷	۰.۰۰۷	۱۵۶	۰.۰۲۸	۱۵۱	۰.۰۲۱	۱۳۹	۰.۰۳۶	۱۴۸	۸۸۵
۰.۱۷۵	۱۴۰	۰.۰۶۳	۱۳۵	۰.۰۵۰	۱۴۰	۰.۰۴۵	۱۳۷	۰.۰۴۷	۱۳۳	۸۹۲
۱.۴۱۷	۵۵	۱.۳۶۴	۵۸	۱.۳۵۲	۵۱	۱.۶۶۸	۴۱	۱۱.۰۴۷	۱۱	۸۹۳
۰.۱۴۳	۱۲۸	۰.۰۵۵	۱۲۸	۰.۰۵۷	۱۲۷	۰.۰۴۶	۱۲۶	۰.۰۴۳	۱۲۶	۸۹۴
۰.۲۶۴	۱۰۵	۰.۱۶۹	۹۴	۰.۱۸۴	۸۵	۰.۰۵۱	۷۶	۰.۱۳۷	۸۴	۸۹۵
۰.۶۴۶	۷۶	۰.۱۹۵	۱۰۸	۰.۱۶۳	۱۰۰	۰.۱۷۲	۱۱۰	۰.۲۸۲	۸۶	۸۹۶
۰.۱۳۰	۱۲۷	۰.۱۱۱	۱۲۵	۰.۱۱۳	۱۵۸	۰.۰۰۹	۱۶۵	۰.۰۰۸	۱۷۰	۸۹۷
۰.۰۴۱	۱۴۷	۰.۰۱۴	۱۷۱	۰.۰۱۰	۱۵۴	۰.۰۱۸	۱۵۳	۰.۰۱۱	۱۶۴	۸۹۸
۰.۱۷۳	۱۲۴	۰.۰۵۳	۱۱۷	۰.۰۷۹	۱۲۴	۰.۰۱۳	۱۱۲	۰.۱۶	۱۰۷	۸۹۹

مأخذ: طرح توسعه سیاست های پنهانه تجارت خارجی ایران (صادرات) برای پیوستن به سازمان تجارت جهانی، پژوهشکده اقتصادی

هزیت نسی (RCA) ایران نسبت به خاورمیانه طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۵

(من بست نیسم اما آن به خواه رسانانه - ۱)

مزیت نسبی (RCA) ایران نسبت به خاورمیانه طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۵

(مرمت نسیم ایران به خاورمیانه - ۲)

مزیت نسبی (RCA) ایران نسبت به خاورمیانه طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۵

(من بیت نسیم، ایران یه خاورمیانه - ۳)

مزیت نسبی (RCA) ایران نسبت به خاورمیانه طی سال‌های ۱۳۷۵-۱۳۷۹

۲۰۰۰		۱۹۹۹		۱۹۹۸		۱۹۹۷		۱۹۹۶		سال
RCA	رتبه	RCA	رتبه	RCA	رتبه	RCA	رتبه	RCA	رتبه	SITC
۱.۳۷۱	۱۱۱	۱.۱۸۷	۱۷۷	۱.۱۷۱	۱۸۲	۱.۰۴۹	۱۲۸	۱.۰۴۳	۱۴۴	۸۴۵
۱.۲۹۴	۱۱۸	۱.۰۷۸	۱۴۰	۱.۰۸۰	۱۸۴	۱.۰۸۹	۱۴۲	۱.۰۴۸	۱۴۱	۸۴۶
۱.۰۰۱	۱۸۸	۰.۰۰۰	۲۰۰	۰.۰۰۰	۱۵۰	۰.۰۰۷	۱۴۷	۰.۰۰۷	۱۸۱	۸۴۷
۱.۱۹۷	۱۴۹	۱.۰۸۱	۱۸۷	۱.۰۷۲	۱۸۵	۱.۰۷۸	۱۴۷	۱.۰۸۸	۱۴۵	۸۴۸
۱.۰۸۶۴	۲۰	۱.۰۵۰	۷۷	۱.۰۵۰	۷۰	۱.۰۷۸	۲۲	۱.۰۱۵	۷۲	۸۵۱
۰.۰۸۷	۱۶۹	۰.۰۳۱	۱۷۷	۰.۰۳۱	۱۷۷	۰.۰۳۱	۱۵۱	۰.۰۳۱	۱۷۱	۸۵۲
۱.۶۴۴	۵۵	۱.۱۸۴	۹۱	۱.۱۸۷	۴۲	۱.۱۸۴	۴۴	۱.۱۰۸	۴۴	۸۷۲
۰.۰۱۷	۱۷۶	۰.۰۷۸	۱۷	۱.۰۶	۴۰	۰.۰۷۸	۲۰	۰.۰۵	۴۷	۸۷۳
۱.۱۰۸	۱۵۰	۰.۱۹۴	۱۶۹	۰.۱۰۸	۱۷۱	۰.۰۶۶	۱۴۴	۰.۰۴۴	۱۵۶	۸۷۴
۰.۰۰۰۲	۱۸۴	۰.۰۰۵	۱۸۶	۰.۰۰۷	۱۷۶	۰.۰۰۷	۱۴۳	۰.۰۲۸	۸۱	۸۸۱
۰.۰۰۰	۱۴۱	۰.۰۰۱	۱۶۴	۰.۰۰۰	۱۸۸	۰.۰۰۱	۱۸۴	۰.۰۰۳	۱۸۷	۸۸۲
۰.۰۰۱	۱۸۱	۰.۰۰۲	۱۸۸	۰.۰۰۲	۱۸۱	۰.۰۰۱	۱۸۱	۰.۰۰۱	۱۸۴	۸۸۴
۰.۰۰۰۳	۱۲۸	۰.۰۱۳	۱۲۰	۰.۰۲۳	۱۱۳	۰.۰۲۸	۹۷	۰.۳۱۹	۹۲	۸۸۵
۰.۰۲۸۶	۱۲۶	۰.۱۴۴	۱۶۰	۰.۱۰۱	۱۴۰	۰.۰۸۸	۱۴۴	۰.۰۴۷	۱۴۵	۸۹۲
۱.۷۷۷۲	۴۸	۲.۶۶۸	۴۸	۲.۵۰۵	۴۱	۲.۷۷۵	۴۴	۲.۷۶۴	۴۴	۸۶۳
۱.۶۰۷	۸۶	۰.۶۴۸	۸۲	۰.۶۶۰	۷۶	۰.۶۰۴	۷۶	۰.۵۷۸	۷۶	۸۶۴
۱.۱۲۰	۲۷	۲.۶۷۵	۴۰	۲.۶۸۸	۴۳	۲.۷۷۸	۴۰	۲.۵۱۱	۴۳	۸۶۵
۰.۵۰۲	۱۰۴	۱.۰۴۸	۹۸	۱.۱۵۰	۱۲۷	۰.۷۴۷	۴۷	۰.۴۴۴	۵۵	۸۶۶
۰.۱۲۲	۱۵۳	۰.۱۲۲	۱۷۸	۰.۱۲۱	۱۶۵	۰.۰۱۳	۱۶۹	۰.۰۰۸	۱۷۰	۸۶۷
۰.۰۹۶۸	۸۱	۰.۱۴۴	۱۶۹	۰.۱۲۰	۱۶۶	۰.۰۴۷	۱۴۰	۰.۰۲۹	۱۵۵	۸۶۸
۱.۰۵۱	۴۱	۱.۰۵۵	۵۵	۱.۰۵۶	۷۷	۱.۰۵۵	۴۰	۰.۸۲۲	۵۱	۸۶۹

ملذخ: طرح تدوین سیاست‌های بهینه تجارت خارجی ایران (صادرات) برای پیوستن به سازمان تجارت جهانی، پژوهشکده اقتصادی

متوسط مزیت نسبی (RCA) ایران نسبت به جهان، اروپا، آسیا و خاورمیانه طی سال های ۱۳۷۵ - ۱۳۷۹
(رتبه پنده بر اساس جهان)

منطقه	جهان	آسیا	اروپا	خاورمیانه
SITC	RCA*	RCA*	RCA*	RCA*
9.09	312.7495	1	49.470.85	1
.75	22.12417	2	73.56.45	2
.057	27.5.769	3	21.77665	4
.213	19.47179	4	22.5.767	5
.211	16.17132	5	18.5.518	6
.916	11.49784	6	9.485327	7
.735	11.49784	7	11.49784	8
.025	9.466712	8	20.38.98	9
.056	8.42632	9	8.279.28	10
.072	8.42632	10	8.3.3227	11
.011	7.71821	11	8.1.17805	12
.418	7.355892	12	7.718194	13
.773	7.2.73223	13	6.575515	14
.974	7.1.73223	14	6.575515	15
.972	7.71821	15	7.9.778877	16
.052	7.475792	16	8.1.17805	17
.261	7.475792	17	1.49.3	18
.211	6.546135	18	7.6.84491	19
.137	6.546135	19	8.584.9	20
.074	6.3196.3	20	8.9.93477	21
.097	7.9.93477	21	8.1.17805	22
.222	7.4.99.2.4	22	1.478178	23
.072	7.478354	23	5.478178	24
.516	7.3.19673	24	5.478178	25
.768	7.3.19673	25	5.478178	26
.054	7.9.24249	26	5.478178	27
.774	7.9.24249	27	11.19.6	28
.264	7.7.34854	28	7.5.78766	29
.277	7.3.485422	29	7.5.78766	30
.982	7.3.485422	30	7.5.78766	31
.512	7.3.485422	31	7.5.78766	32
.734	7.2.42185	32	7.5.78766	33
.511	7.2.42185	33	7.5.78766	34
.262	7.1.12512	34	7.5.78766	35
.511	7.1.12512	35	7.5.78766	36
.262	7.1.12512	36	7.5.78766	37
.511	7.1.12512	37	7.5.78766	38
.262	7.1.12512	38	7.5.78766	39
.511	7.1.12512	39	7.5.78766	40
.262	7.1.12512	40	7.5.78766	41
.511	7.1.12512	41	7.5.78766	42
.262	7.1.12512	42	7.5.78766	43
.511	7.1.12512	43	7.5.78766	44
.262	7.1.12512	44	7.5.78766	45
.511	7.1.12512	45	7.5.78766	46
.262	7.1.12512	46	7.5.78766	47
.511	7.1.12512	47	7.5.78766	48
.262	7.1.12512	48	7.5.78766	49
.511	7.1.12512	49	7.5.78766	50
.262	7.1.12512	50	7.5.78766	51

ملخص: طرح تدوین سیاست های پهنه تجارت خارجی ایران (صلارات) برای پیوستن به سازمان تجارت جهانی، پژوهشگاه اقتصادی

متوسط مزیت نسبی (RCA) ایران نسبت به جهان، اروپا، آسیا و خاورمیانه طی سال های ۱۳۷۵ - ۱۳۷۹ (تیکه بندی پر اساس اروپا)

منطقة	SITC	اروپا	چین	آسیا	RCA*	خارج میانہ
		RCA*	RCA*	RCA*	RCA*	RCA*
949	16,879,1	6	94,44222	1	112,22427	1
222	223,47474	1	1,4721172	56	4,94,2,2,4	21
.75	5,378114	17	12,49202	11	22,15417	2
.157	9,3777747	11	44,485235	3	22,0,789	2
211	17,787779	5	71,48561	2	19,47179	4
221	9,..-777	9	15,12213	9	19,17122	5
225	1,174997	63	9,4122912	12	19,47112	7
263	1,494724	74	5,3948777	26	21,67268	36
264	5,7747471	10	8,7722761	18	22,0,7226	22
265	9,4777322	12	1,48,32029	49	2,7731426	26
.749	4,4798857	19	5,113519	29	2,5911742	32
.571	22,477118	7	9,77210	22	9,972472	16
.572	122,47863	7	19,491118	9	11,4928	9
.776	1,9,77	77	9,14,1111	14	5,2196,7	19
.777	1,1722488	8	2,499717	35	5,056135	18
.511	2,7882279	21	9,7778574	22	5,794,91	13
.573	5,775,77	25	1,5848779	19	2,772222	9
.778	2,7529,7	13	8,78474,1	18	2,7711821	15
.75	4,1915189	26	2,38,418	5	4,4722712	8
.627	7,4999	26	14,1,321	10	5,9722221	10
.627	7,7A,..-77	42	5,22227,8	27	2,7747226	22
.522	17,47791	7	8,7978555	17	5,1,1722	14
.779	2,7722229	22	9,999519	12	5,7,77222	12
.781	1,4762228	55	2,1,17202	37	1,9724879	97
.481	5,9992219	15	19,48511	7	5,382919	71
.991	1,8226,7	45	5,5795222	26	5,7811912	17
.997	2,521,17	22	2,119422	22	5,471,114	22
.999	2,7722278	25	1,1211997	122	1,9,10292	88
.987	5,9777477	18	2,49,222	22	2,..-787F	28
.987	1,4777229	24	2,227991	9	2,321122	27
.971	1,7171158	48	1,..-11,99	45	1,7,77262	21
.516	1,2111851	58	2,7722221	21	2,1,19272	22
.774	2,2112229	112	1,4922222	47	2,4722221	22
.554	1,99,4,99	51	2,2222797	7	2,8202229	25
.729	2,2112222	19	1,8722222	27	1,9,7A17	55
.791	1,7A22227	41	1,..-17,22	114	1,0222229	27
.571	.7947722	75	1,5,493	55	1,7A21914	22
.571	1,7111818	78	1,..-571122	27	1,222119	27
.801	2,7722229	21	1,199,4,40	92	1,12,1022	35
.584	1,..-772221	97	2,0877794	7-	1,2222222	21

خاورمیانه		آسیا		جهان		اروپا		منطقه
RCA*	رتبه	RCA*	رتبه	RCA*	رتبه	RCA*	رتبه	SITC
۰,۱۱۱۱۴	۲۶	۱,۷۷۵۱۶۸	۵۱	۱,۳۲۲۱۸۰	۳۷	۱,۹۹۹,۰,۵	۴۱	۹۱۱
۰,۷۳۶۲۸	۷۷	۲,۶۵۷۵۱۲	۳۴	۲,۷۷۰,۸۷۸	۳۰	۲,۱۷۶۲۶۲	۴۲	۹۷۳
۰,۸۸۵۲۳۷	۱۴	۱۷,۲۳۴۶۸	۸	۱,۷۷۷۷۲۱	۴۰	۲,۰۲۸۲۳۲	۴۳	۹۱۱
۰,۱۹۷۹۴۱	۱۴۷	۱,۱۸۳۸۳۸	۶۳	۱,۷۹۴۷۹۹	۶۱	۱,۸۴۲۲	۴۴	۱۲۱
۰,۴۴۲۳۴۳	۹۶	۲,۳۱,۹۱۸	۳۹	۱,۱۱۶۱۸	۴۸	۱,۷۸۴۲۲	۴۵	۵۶۲
۰,۷۶۴۰,۲	۴۲	۹,۰۰۷۴۴۷	۱۵	۲,۹۶۹۴۷۴	۲۹	۱,۶۸۴۷۱۸	۴۶	۹۶۲
۱,۲۲۹,۰۲۹	۶۱	۲,۳۵,۰,۷	۳۸	۱,۵۴۷۲۲۵	۴۲	۱,۶۷۷۷۷۷۲	۴۷	۲۷۸
۰,۳۶۵۸۶۵	۱۰	۱,۵۱۲۲۱۶	۵۴	۱,۴۷۸۸۵۲۳	۴۳	۱,۵۶,۰۶۲	۴۸	۵۱۲
۰,۷۷۲,۶۹۱	۲۹	۲,۱۴۹۴۶۹	۳۶	۱,۸۴۱۳۵۸	۳۸	۱,۳۲,۰,۷۸۴	۴۹	۵۳۳
۱,۷۵۴۷۴۴	۴۷	۰,۴,۴۶۶۷	۲۵	۰,۷۷۵۴۳۵	۶۲	۱,۳,۰,۶۸۷۲	۵۰	۰,۴۵
۰,۵۱۳۴۶۶	۸۷	۰,۵,۳۵۹۴	۸۱	۰,۹۴۱۷۵۹	۵۳	۱,۰,۷۴۹۵	۵۱	۹۵۲
۰,۲۲۹۴۲۳۷	۱۲۵	۰,۴۷۷۷۰,۷	۸۴	۰,۸۶۳۲۸۳	۵۹	۱,۱۶۱۶۸۸	۵۲	۹۵۸
۰,۲۹۷۱۱۹	۱۲۱	۱,۸۴۶۱۵۹	۴۸	۱,۳,۰,۶۵۷۹	۴۴	۱,۰,۹۹۸۵۱	۵۳	۰,۴۶
۰,۳۸۷۴۸	۱۰۳	۰,۴۹۱۹۹۵	۸۲	۰,۸۸۲۲۳۱	۵۶	۱,۰,۹۵۹۴۸	۵۴	۸۴۳
۰,۷۷۵۷۶۷	۳۸	۱,۷۲۸۶,۰	۵۲	۱,۲۶۹,۰,۷۴	۴۵	۱,۰,۷۸۹۱۸	۵۵	۸۹۲
۰,۶۷۱,۹۲۶	۸۳	۱,۴۱۷۲۱۲	۵۷	۰,۷۶۴۷۱	۶۴	۱,۰,۴۱۹۳۸	۵۶	۰,۶۱

ملخص: طرح تدوین سیاست‌های بهبود تجارت خارجی ایران (صادرات) برای پیوستن به سازمان تجارت جهانی، پژوهشکده اقتصادی

متوسط مزیت نسبی (RCA) ایران نسبت به جهان، اروپا، آسیا و خاورمیانه طی سال های ۱۳۷۹ - ۱۳۷۵ (رتیه پندی بر اساس آسیا)

خاورمیانه	آریوا	جهان	آسیا	منطقه		
RCA*	رتبه	RCA*	رتبه	SITC		
۱۶,۴۲۹	۶	۹۴,۴۶۰.۸	۱	۹۸,۴۲۳۳	۱	۹۰۹
۱۷,۷۸۳۵	۵	۲۲,۷۰۷۷	۵	۷۱,۸۹۹۵	۲	۲۱۱
۲۲,۴۲۲۹	۴	۰,۹۱۱۹۹	۵۸	۷۰,۶۲۵۷	۳	-۱۲
۷,۸۳۷۷۴	۱۱	۳۱,۷۷۸۵	۴	۴۴,۸۵۶۳	۴	-۰۷
۴,۱۹۱۵۹	۲۴	۶,۴۹۹۲۶	۱۹	۷۰,۳۸۱	۵	-۰۵
۱۲۹,۵۷۶	۷	۹,۴۵۶۲۳	۱۲	۱۹,۸۹۱۲	۶	۴۷۶
۵,۹۶۴۲۲	۱۵	۴,۷۸۱۱۹	۷۵	۱۹,۵۶۵۱	۷	-۰۸
۵,۸۸۵۳۴	۱۴	۷,۰۲۸۲۳	۴۳	۱۷,۴۳۴۷	۸	۹۱۱
۹,۰۰۲۴۴	۹	۱۸,۰۵۴۲	۶	۱۵,۱۲۹۱	۹	۹۹۱
۲,۹۶۹۹	۲۶	۶,۳۰۳۲۳	۷۰	۱۴,۱۰۴۹	۱۰	-۰۲
۵,۰۳۸۷۷	۱۷	۷۳,۸۶۱	۳	۱۲,-۰۹۹۵	۱۱	-۰۵
۱,۱۴۹	۶۳	۱۴,۳-۰۷۶	۷	۹,۹۱۲۹۸	۱۲	۲۳۵
۷,۲۲۲۳۵	۳۲	۵,۰۳۷۵۲	۲۳	۹,۹۹۹۵۹	۱۳	۲۷۳
۰,۹-۰۷۲	۷۲	۸,۹۹۱۴۸	۱۴	۹,۱۴۰۱۱	۱۴	۲۷۴
۷,-۰۷۵	۴۳	۱,۶۸۴۷۲	۴۶	۹,-۰۷۴۵	۱۵	۹۶۲
۹,۳۵۲۹۱	۱۳	۹,۹۷۷۸۸	۱۸	۸,۷۸۳۹	۱۶	۹۷۲
۱۳,۴۴۶۹	۷	۵,۰۵۷۶۶	۲۲	۸,۷۶۷۵۶	۱۷	۹۷۹
۷,۴۷۸۴۶	۱۰	۱۲,۷۸۶	۹	۸,۷۳۲۷۶	۱۸	۲۶۸
۴,-۰۷۷۵	۲۵	۷,۷۷۹,۳	۱۷	۸,۵۸۴۳۵	۱۹	-۰۶
۱,۹۴-۰۹۶	۵۰	۲,۸-۰۵۶	۴۴	۷,۲۲۴۸	۲۰	۵۵۴
۱,۴۱۷۷۸	۵۶	۰,۹۲۲۶۲	۶۸	۷,۱۷۲۹۵	۲۱	-۰۷
۳,۴۸۸۲۸	۳۱	۸,-۰۱۴۸۶	۱۶	۶,۷۷۹۵۷	۲۲	۵۱۱
۲۷,۸۷۲	۳	۱۰,-۰۵۹	۱۲	۶,۷۴۵۱۵	۲۳	۵۷۲
۱,۸۵۸۶	۴۵	۴,۹۸۵۴۶	۹۶	۵,۸۷۱۴۱	۱۷	۹۹۱
۱,۷۵۹۷۳	۴۷	۱,۳-۰۸۷	۵۰	۵,۷۷۵۴۴	۶۲	۵۴۵
۰,۹۴۹۲۶	۷۰	۱۴,-۰۲۲۸	۸	۵,۱۰۶۲۷	۳۶	۲۹۳
۲,۲۸۰-۰۳	۴۲	۵,۸۶۹۲	۲۱	۴,۴۷۴۳۵	۲۲	۵۲۲
۱,-۰۷۲۹۳	۶۶	۰,۵۳۲۴۶	۷۶	۰,۸۴-۰۱	۶۰	-۰۲
۴,۸۷۹۸۵	۱۹	۱۰,-۱۹۷۹	۱۱	۰,۵۹۱۷۴	۳۲	۴۸۷
۱,-۰۷۲۲۳	۹۷	۲,۲۲۷۸۵	۴۰	۰,۵۹۲۲۸	۳۱	-۰۵
۱,۳۱۱۸۵	۵۸	۳,-۰۹۳۲۸	۳۲	۰,۴۱۹۹۷	۲۳	۵۱۶
۴,۹۴۷۴۸	۱۸	۳,۶-۰۴۳۸	۲۹	۳,-۰۷۶۷۶	۲۸	۶۸۲
۴,۵۲۱-۱	۲۲	۴,۶۵۱۴۵	۲۷	۰,۹۳۱-۱	۲۰	۶۹۷
۰,-۷۳۴۲۸	۷۷	۲,۱۷۸۴۶	۴۲	۲,۷۷-۰۸۳	۳۰	۶۷۳
۱,-۰۴۴۹	۸	۰,۵۸۴-۰۱	۱۵	۰,۵۹۶۱۴	۱۸	-۰۳
۳,-۷۷-۰۹	۴۹	۱,۳۲-۰۷۸	۴۹	۱,۸۴۱۳۵	۳۸	۵۳۲
۱,۴۵۶۲۴	۵۵	۰,۳۴۹۳۴	۴۴	۰,۸۷۵۸۸	۶۷	۲۸۱
۱,۲۲۶-۴	۶۱	۱,۶۷۷۷۷	۴۷	۱,۰۴۷۳۴	۴۲	۲۷۸
۰,-۴۲۵۳۴	۹۹	۱,۷۸۴۴۲	۴۵	۱,۱۱۶۱۸	۴۸	۵۶۲
۱,۹۷۳۲۷	۷۷	۳,۵۴۸۷۷	۴۰	۳,۲۳۸۱۲	۴۷	۴۵۶

خاورمیانه		اروپا		جهان		آسیا		منطقه
RCA*	رتبه	RCA*	رتبه	RCA*	رتبه	RCA*	رتبه	SITC
۱,۲۷۴۲۸	۶۰	۰,۷۴۶۱۶	۶۴	۱,۰۴۵۳۹	۵۰	۲,۲۱۹۸۹	۴۱	۶۹۲
۰,۸۲۷۹۷	۷۴	۰,۷۶۱۴۲	۶۱	۰,۹۶۶۶۴	۵۲	۲,۱۹۶۶	۴۲	۷۸۳
۳,۸۸۶۲۴	۲۸	۰,۵۴۸۹۵	۷۳	۰,۸۶۸۷۲	۵۸	۲,۱۷۹۱۸	۴۳	۵۵۱
۳,۹۸۲۸۷	۲۷	۰,۹۴۸۷	۵۷	۱,۲۵۲۷۹	۴۶	۲,۰۸۰۷۴	۴۴	۲۹۲
۱,۷۱۷۱۶	۴۸	۰,۲۴۹۴۷	۴۱	۱,۷۳۷۶۳	۴۱	۲,۰۸۰۱	۴۵	۶۷۱
۰,۷۴۷۳۴	۲۰	۰,۷۳۶۲۹	۶۵	۰,۹۳۱۸	۵۴	۱,۹۷۹۱۳	۴۶	۵۹۲
۰,۳۱۳۵۴	۱۱۳	۰,۹۵۲۵۵	۳۳	۰,۴۳۶۹۳	۳۳	۱,۹۶۲۶۲	۴۷	۳۳۴
۰,۲۹۷۱۲	۱۲۱	۱,۰۹۹۸۵	۵۳	۱,۳۰۶۵۸	۴۴	۱,۸۴۶۱۶	۴۸	۰۴۶
۰,۴۴۷۳۴	۱۲	۱۱,۱۹,۱	۱۰	۰,۷۳۸۴۵	۴۶	۱,۸۰۳۶۶	۴۹	۰۷۴
۰,۵۹۰۳۲	۸۵	۰,۶۳۹۲۴	۶۷	۰,۹۸۱۳۷	۵۱	۱,۷۸۹۴۷	۵۰	۶۶۵
۰,۱۱۱۱۱	۲۶	۲,۱۹۶۶۱	۴۱	۰,۳۲۲۱۸	۳۷	۱,۷۷۵۱۷	۵۱	۶۱۱
۰,۷۷۵۷۷	۳۸	۱,۰۷۹۹۲	۵۵	۱,۲۶۶۰۸	۴۵	۱,۷۲۸۶۱	۵۲	۸۹۳
۰,۹۹۷۵۲	۳۰	۰,۴۹۴۶۶	۷۵	۰,۶۷۴۱۴	۶۸	۱,۵۸۵۵۶	۵۳	۷۲۲
۰,۳۶۵۸۶	۱۰۶	۱,۰۵۰۵۶	۴۸	۱,۴۷۸۵۲	۴۳	۱,۵۱۲۳۲	۵۴	۵۱۲
۰,۷۹۹۲۲	۷۵	۲,۰۱۶۷۴	۳۷	۰,۲۸۹۵۱	۳۴	۱,۵۰۹۹۳	۵۵	۴۲۱
۳۳۲,۴۸۳	۱	۸۵,۸۱۷۴	۲	۴,۶۹,۰	۲۱	۱,۴۳۸۱۷	۵۶	۲۲۲
۰,۶۷۹۳	۸۱	۱,۰۴۹۱۵	۵۶	۰,۷۴۴۷۱	۶۴	۱,۴۱۷۲۱	۵۷	۰۶۱
۰,۳۶۰۵۷	۱۰۷	۰,۳۸۲۴۹	۸۲	۰,۴۷۱۵۶	۷۹	۱,۳۷۸۷۷	۵۸	۰۰۱
۰,۶۸۸۲۸	۷۹	۰,۴۸۹,۰	۷۷	۰,۷۱۷۳۲	۶۶	۱,۳۷۶۷	۵۹	۱۱۱
۰,۶۸۷۹۷	۸۰	۰,۲۹۶۷۱	۹۰	۰,۴۷۲	۷۸	۱,۳۷۲۱۳	۶۰	۵۵۳
۰,۲۹۸۹۱	۱۱۵	۰,۶۰۲۰۲	۷۰	۰,۶۰۵۴۷	۶۹	۱,۳۱۴۴۲	۶۱	۶۸۴
۰,۷۳۴۶۹	۲۱	۰,۲۴۶۶۷	۳۹	۰,۱۲۰۱۶	۳۵	۱,۱۹۶۱	۶۲	۸۵۱
۰,۱۶۷۹۳	۱۴۲	۱,۰۸۴۳۳	۴۴	۰,۷۹۴۸	۶۱	۱,۱۸۳۸۴	۶۳	۱۲۱
۰,۳۹,۰۶۷	۱۰۲	۰,۸۹۳۹۲	۵۹	۰,۵۲۱۷۹	۷۴	۱,۰۹۲۱۴	۶۴	۲۲۳
۰,۵۹۶۳۹	۷۹	۰,۵۹۹۱۳	۷۱	۰,۷۴۳۷۴	۶۵	۱,۰۴۴۹۹	۶۵	۵۹۸

ملحد: طرح تدوین سیاست‌های بهینه تجارت خارجی ایران (صادرات) برای پیوستن به سازمان تجارت جهانی، پژوهشکده اقتصادی

متوسط مزیت نسبی (RCA) ایران نسبت به جهان، اروپا، آسیا و خاورمیانه طی سال های ۱۳۷۵-۱۳۷۹
 (رتبه پندی بر اساس خاورمیانه)

آسیا	RCA*	رتبه	آروپا	RCA*	رتبه	جهان	RCA*	رتبه	خاورمیانه	RCA*	رتبه	منطقه
												SITC
۱,۴۳۸۱۷	۵۶	۸۵,۸۱۷۷۴	۷	۴,۶۹,۲	۲۱	۳۳۲,۴۸۳	۱	۲۳۲	۱	۱۶,۸۳۹	۶	۲۳۲
۱۹,۸۹۱۲	۶	۹,۴۵۶۳۳	۱۳	۱۱,۴۹۷۸	۶	۱۲۹,۵۷۶	۲	۹۷۶	۲	۱۶,۸۳۹	۶	۹۷۶
۷,۷۴۵۱۵	۲۳	۱۰,۰۵۹	۱۲	۹,۴۷۵۴۸	۱۶	۲۷,۸۷۲	۳	۵۷۲	۳	۱۶,۸۳۹	۶	۵۷۲
۷۰,۶۲۵۷	۳	۰,۹۱۱۹۹	۵۸	۱,۸۳۲۸۱	۳۹	۲۲,۴۲۴۹	۴	۰۱۲	۴	۱۶,۸۳۹	۶	۰۱۲
۷۱,۸۶۹۵	۲	۲۲,۷۰۷۷۷	۵	۱۹,۴۷۱۸	۴	۱۷,۷۸۳۵	۵	۲۱۱	۵	۱۶,۸۳۹	۶	۲۱۱
۹۸,۴۲۳۳	۱	۹۴,۴۶۰,۸	۱	۱۱۲,۳۴	۱	۱۶,۸۳۹	۶	۹۰۹	۶	۱۶,۸۳۹	۶	۹۰۹
۸,۷۶۷۵۶	۱۷	۵,۵۷۶۴۴	۲۲	۷,۱,۱۷۲	۱۴	۱۳,۴۲۶۹	۷	۹۷۹	۷	۱۶,۸۳۹	۶	۹۷۹
۳,۳۹۶۷۲	۳۵	۸,۵۸۴۰۱	۱۵	۵,۵۹۶۱۴	۱۸	۱۰,۴۲۴۹	۸	۰۳۷	۸	۱۶,۸۳۹	۶	۰۳۷
۱۵,۱۲۹۱	۹	۱۸,۰۴۲	۶	۱۶,۱۷۱۳	۵	۹,۰,۲۸۴	۹	۲۹۱	۹	۱۶,۸۳۹	۶	۲۹۱
۸,۷۳۲۷۶	۱۸	۱۲,۷۸۶	۹	۴,۳,۲۳۶	۲۴	۷,۴۷۸۴۶	۱۰	۲۶۸	۱۰	۱۶,۸۳۹	۶	۲۶۸
۴۴,۸۵۶۳	۴	۳۱,۷۷۹۵	۴	۲۷,۵,۷۷	۳	۶,۸۳۷۷۴	۱۱	۰۵۷	۱۱	۱۶,۸۳۹	۶	۰۵۷
۱,۸,۳۶۶	۴۹	۱۱,۱۹۰	۱۰	۲,۷۳۸۴۵	۲۶	۶,۴۴۷۳۴	۱۲	۰۷۶	۱۲	۱۶,۸۳۹	۶	۰۷۶
۸,۷۸۳۹	۱۶	۶,۹۷۷۸۸	۱۸	۶,۷۱۸۸۲	۱۵	۶,۳۵۲۹۱	۱۳	۹۷۲	۱۳	۱۶,۸۳۹	۶	۹۷۲
۱۷,۴۳۴۷	۸	۷,۰,۲۸۲۲	۲۳	۱,۷۷۷۳۱	۴۰	۵,۸۸۵۲۴	۱۴	۴۱۱	۱۴	۱۶,۸۳۹	۶	۴۱۱
۱۹,۵۶۵۱	۷	۴,۷۸۱۱۹	۲۵	۷,۳۵۴۵۹	۱۲	۵,۹۹۴۲۲	۱۵	۰۴۸	۱۵	۱۶,۸۳۹	۶	۰۴۸
۰,۵۷۳۲۶	۷۷	۷,۷۷۸۷۳	۲۵	۰,۹,۷۸۲	۵۵	۵,۳۱۵۲۳	۱۶	۰۳۶	۱۶	۱۶,۸۳۹	۶	۰۳۶
۱۷,۴۹۵	۱۱	۷۳,۸۹۱	۳	۲۸,۱۵۴۲	۲	۵,۰,۲۸۷۲	۱۷	۰۷۵	۱۷	۱۶,۸۳۹	۶	۰۷۵
۲,۹۹,۲۳	۳۲	۳,۶,۴۳۸	۲۹	۲,۰,۷۶۷۶	۲۸	۴,۹۴۷۴۸	۱۸	۶۸۲	۱۸	۱۶,۸۳۹	۶	۶۸۲
۵,۱۱۳۸	۲۹	۱۰,۱۹۷۹	۱۱	۷,۵۹۱۷۴	۳۲	۴,۸۷۹۸۵	۱۹	۲۸۷	۱۹	۱۶,۸۳۹	۶	۲۸۷
۱,۹۷۹۱۳	۴۶	۰,۷۳۶۴۹	۵۰	۰,۹۳۱۸	۵۶	۴,۷۴۷۳۴	۲۰	۰۹۲	۲۰	۱۶,۸۳۹	۶	۰۹۲
۱,۱۹۹۱	۶۲	۱,۲۴۶۹۷	۲۹	۱,۱۲۰,۱۶	۳۰	۴,۷۳۴۶۹	۲۱	۸۰۱	۲۱	۱۶,۸۳۹	۶	۸۰۱
۳,۸۱۴۴۸	۳۳	۶,۶۵۱۴۵	۲۷	۴,۹۳۱,۰	۲۱	۴,۵۳۱,۰	۲۲	۹۹۷	۲۲	۱۶,۸۳۹	۶	۹۹۷
۰,۷۶۱۳۸	۷۰	۰,۳۴۵۰,۸	۸۰	۰,۴۳۵۸۹	۸۱	۴,۲۴۶۱۵	۲۳	۸۷۳	۲۳	۱۶,۸۳۹	۶	۸۷۳
۲۰,۳۸۱	۵	۶,۴۶۹۲۴	۱۹	۹,۴۹۳۷۱	۸	۴,۱۹۱۵۹	۲۴	۰۲۵	۲۴	۱۶,۸۳۹	۶	۰۲۵
۸,۵۸۴۴۵	۱۹	۷,۲۷۹۰,۳	۱۷	۸,۴۲۹۴۷	۹	۴,۰,۷۷۰	۲۵	۰۰۹	۲۵	۱۶,۸۳۹	۶	۰۰۹
۱,۷۷۵۱۷	۵۱	۲,۱۹۶۹۱	۴۱	۲,۰,۲۲۱۸	۳۷	۴,۰,۱۱۱۱	۲۶	۹۱۱	۲۶	۱۶,۸۳۹	۶	۹۱۱
۷,۰,۸,۷۴	۴۴	۰,۹۴۸۷	۵۷	۱,۲۵۲۷۹	۴۶	۳,۹۸۲۲۸۷	۲۷	۲۹۲	۲۷	۱۶,۸۳۹	۶	۲۹۲
۲,۱۷۱۸	۴۳	۰,۵۴۸۹۵	۷۳	۰,۸۸۸۷۴	۵۸	۳,۸۸۶۲۴	۲۸	۰۰۱	۲۸	۱۶,۸۳۹	۶	۰۰۱
۲,۱۴۹۴۷	۳۶	۱,۲۴,۷۷۸	۲۹	۱,۸۴۱۳۵	۳۸	۳,۷۷۲,۶۹	۲۹	۵۲۳	۲۹	۱۶,۸۳۹	۶	۵۲۳
۱,۵۸۵۵۶	۵۳	۰,۴۹۴۶۶	۷۵	۰,۸۷۸۱۴	۶۸	۳,۶۶۷۵۲	۳۰	۷۲۲	۳۰	۱۶,۸۳۹	۶	۷۲۲
۷,۷۷۶۵۷	۲۲	۸,۰,۱۴۸۶	۱۶	۷,۴۹۹,۰	۱۱	۳,۴۸۸۲۸	۳۱	۵۱۱	۳۱	۱۶,۸۳۹	۶	۵۱۱
۰,۱۷۴,۰	۱۱۱	۰,۱۸۱۵۷	۱۰۸	۰,۱۹۱۴۵	۱۰۰	۳,۳۷۹۳۱	۳۲	۵۱۳	۳۲	۱۶,۸۳۹	۶	۵۱۳
۰,۶۶۹۵۹	۱۳	۰,۵۳۷۵۲	۲۳	۷,۲,۷۷۲	۱۳	۳,۳۲۳۳۵	۳۳	۲۷۳	۳۳	۱۶,۸۳۹	۶	۲۷۳
۰,۳۳۷۰,۳	۹۰	۰,۴۹۲۹	۷۶	۰,۴۴۲۱۷	۸۰	۳,۲۷۷۸۸	۳۴	۸۹۵	۳۴	۱۶,۸۳۹	۶	۸۹۵
۰,۱۲۱۴۴	۱۲۲	۳,۶۲۲۴۶	۲۸	۰,۴,۱۰۹	۸۴	۳,۲۳۸۷۴	۳۵	۲۹۴	۳۵	۱۶,۸۳۹	۶	۲۹۴
۱۴,۱,۰۴۹	۱۰	۶,۲,۰,۲۲۳	۲۰	۷,۹۴۲۴۳	۱۰	۷,۹۷۹۹	۲۶	۰۶۲	۲۶	۱۶,۸۳۹	۶	۰۶۲
۰,۴۳۳۲۵	۸۷	۰,۷,۳۹۴	۸۹	۰,۴۱۵,۰	۹۰	۷,۸۷۶۸۹	۳۷	۲۶۷	۳۷	۱۶,۸۳۹	۶	۲۶۷
۱,۷۲۸۶۱	۵۲	۱,۰,۷۶۹۲	۵۵	۱,۲۶۶,۰	۴۵	۷,۷۷۵۷۷	۳۸	۸۹۳	۳۸	۱۶,۸۳۹	۶	۸۹۳
۱,۰,۴۴۹۹	۶۵	۰,۵۹۹۱۳	۷۱	۰,۷۴۳۷۴	۹۰	۷,۵۹۶۳۹	۳۹	۵۹۸	۳۹	۱۶,۸۳۹	۶	۵۹۸
۰,۵۴۹۴۵	۷۹	۰,۷۹۷۳۷	۷۰	۰,۸۷۴۱	۵۷	۷,۵۵,۷۴	۴۰	۶۶۴	۴۰	۱۶,۸۳۹	۶	۶۶۴

آسیا		اروپا		جهان		خارج میانه		منطقه
RCA*	رتبه	RCA*	رتبه	RCA*	رتبه	RCA*	رتبه	SITC
۰.۱۷۱۳	۱۱۴	۲.۶۷۷۲۲	۳۶	۰.۵۲۴۵۵	۷۳	۲.۲۸۹۵۶	۴۱	۲۶۱
۰.۲۴۳۷۱	۲۷	۰.۸۶۹۲	۲۱	۰.۴۷۴۳۵	۲۲	۲.۲۸۰۰۳	۴۲	۵۲۲
۰.۱۷۷۴۵	۱۵	۱.۶۸۴۷۲	۲۶	۰.۹۶۹۴۳	۴۹	۲.۰۷۵۴	۴۳	۶۶۲
۰.۲۲۷۹۹	۴۰	۰.۵۴۸۷۷	۳۰	۰.۳۳۸۱۲	۲۷	۱.۹۷۳۲۷	۴۴	۶۵۶
۰.۸۳۹۵۳	۲۴	۰.۶۸۰۴۶	۲۶	۰.۷۸۱۴۱	۱۷	۱.۸۵۸۸	۴۵	۶۶۱
۰.۱۷۱۳۹	۱۱۳	۰.۰۷۲۹۱	۱۲۵	۰.۱۰۸۹۲	۱۱۸	۱.۷۹۶۳۲	۴۶	۵۱۴
۰.۴۰۴۹۷	۲۵	۱.۳۰۹۸۷	۵۰	۰.۷۷۵۴۴	۶۲	۱.۷۵۹۷۳	۴۷	۰۴۵
۰.۰۸۰۱	۴۵	۰.۲۴۹۴۷	۲۱	۱.۷۳۷۶۳	۴۱	۱.۷۱۷۱۶	۴۸	۶۷۱
۰.۱۳۹۹۱	۱۱۸	۰.۳۸۶۰۶	۸۱	۰.۲۸۹۳۹	۹۳	۱.۶۵۶۹۱	۴۹	۷۸۵
۰.۲۲۴۸	۲۰	۲.۸۰۰۵۶	۲۴	۰.۹۲۵۳۵	۲۵	۱.۹۴۰۹۶	۵۰	۵۵۴
۰.۹۲۷۶	۷۷	۰.۳۷۷۱۲	۸۳	۰.۴۸۳۸۴	۷۶	۱.۶۴۰۹۳	۵۱	۶۶۳
۰.۲۲۲۶۶	۱۰۲	۰.۱۱۴۰۴	۱۱۶	۰.۱۲۶۵۹	۱۱۲	۱.۹۱۳۶۷	۵۲	۸۷۲
۰.۹۲۶۱۴	۶۶	۰.۴۰۴۶۱	۸۰	۰.۵۲۶۷۶	۷۲	۱.۵۹۶۳۷	۵۳	۸۲۱
۰.۱۶۶۲۶	۱۱۵	۰.۲۶۲۲۴	۹۵	۰.۲۴۶۷۴	۹۷	۱.۰۹۳۲	۵۴	۶۹۶
۰.۱۷۷۵۳	۳۷	۰.۳۳۹۳۴	۲۴	۰.۶۷۵۸۸	۶۷	۱.۴۵۶۴۴	۵۵	۲۸۱
۰.۱۷۳۶۵	۲۱	۰.۶۲۲۶۲	۶۸	۰.۰۹۷۸۶	۴۹	۱.۴۱۷۷۸	۵۶	۰۷۳
۰.۱۴۶۵۲	۱۱۷	۰.۲۵۰۸۷	۹۶	۰.۰۱۸۹۷	۱۰۱	۱.۳۱۳۲۱	۵۷	۶۳۴
۰.۴۳۲۴۲	۳۱	۳.۰۹۳۳۸	۳۲	۰.۴۱۹۶۷	۲۳	۱.۳۱۱۸۵	۵۸	۵۱۶
۰.۰۴۱۲۲	۱۴۵	۰.۰۴۸۵۸	۱۲۷	۰.۰۵۰۲۷	۱۳۴	۱.۲۷۹۶۲	۵۹	۲۴۵
۰.۲۱۹۸۹	۴۱	۰.۷۴۶۱۶	۶۴	۱.۰۶۵۳۹	۵۱	۱.۲۷۴۲۸	۶۰	۶۹۲
۰.۳۵۰۸۱	۳۸	۱.۶۷۷۷۲	۴۷	۱.۰۴۷۳۴	۴۲	۱.۲۲۶۰۴	۶۱	۲۷۸
۰.۱۷۱۵۴	۱۱۲	۰.۱۱۰۲۱	۱۱۷	۰.۱۵۷۱۹	۱۰۷	۱.۱۵۹۲۵	۶۲	۵۳۱
۰.۹۱۲۶۸	۱۲	۱۴.۳۰۷۶	۷	۱.۰۹۳	۷	۱.۱۴۹	۶۳	۳۳۵
۰.۱۲۲۶۳	۱۲۱	۰.۱۹۰۳۴	۱۰۴	۰.۱۷۷۶۸	۱۰۳	۱.۱۳۲۲۷	۶۴	۸۹۹
۰.۰۸۳۱۶	۷۵	۰.۴۳۱۷۳	۷۹	۰.۴۲۸۸۳	۸۲	۱.۰۹۵۶۸	۶۵	۰۲۴
۰.۲۲۰۵۹	۲۸	۰.۵۳۲۴۶	۷۴	۰.۸۴۰۱	۶۰	۱.۰۷۲۹۳	۶۶	۰۲۲
۰.۵۵۷۳۸	۳۰	۰.۲۲۷۶۵	۴۰	۰.۵۹۲۲۸	۳۱	۱.۰۷۲۲۳	۶۷	۰۵۴
۰.۰۴۸۶۷	۱۴۳	۰.۰۱۸۵	۱۵۶	۰.۰۲۸۳۳	۱۵۰	۱.۰۶۹۳۱	۶۸	۵۱۵
۰.۵۸۹۳۴	۷۴	۰.۲۸۲۳۴	۹۳	۰.۳۵۰۵۸	۸۴	۱.۰۶۴۴۴	۶۹	۶۹۹

مأخذ: طرح تقویت سیاست‌های بهینه تجارت خارجی ایران (صلوات) برای پیوستن به سازمان تجارت جهانی، پژوهشگاه اقتصادی

شرح کدهای SITC مورد بررسی

SITC کد	شرح کد
۰۰۱	جوانات زنده (به جز بخش ۰۲)
۰۱۱	گوشت جوانات از نوع گاو به صورت تازه، سرد یا منجمد
۰۱۲	گوشت (به هر گوشت جوانات از نوع گاو) و اعاء و اضطراب کله پایه خوارکی به صورت تازه، سرد یا منجمد
۰۲۲	شیر و خامه و محصولات لبنی به جز کره و پنیر
۰۲۳	گز و سایر چربی ها و روغن های مشتق از شیر
۰۲۴	پنیر و شیر دلمه شده
۰۲۵	انواع نخم پرندگان و انواع زرده به صورت تازه، خشک شده یا حفاظت شده از فساد، شیرین شده یا نشده؛ الیومین نخم مرغ
۰۳۴	مانعی به صورت تازه، سرد یا منجمد شده
۰۳۵	ماهی، خشک شده، نمک سود شده یا در آب نمک نگهداری شده، ماهی دودی، پودر ماهی خوارکی
۰۳۶	سخت پوستان به صورت منجمد، نرم تنان و سایر بی مهرگان ارزی منجمد، خشک شده، نمک سود شده یا در آب نمک نگهداری شده
۰۳۷	ماهی، آماده یا حفاظت شده به صورت های دیگر سخت پوستان، نرم تنان و سایر بی مهرگان ارزی آماده شده یا حفاظت شده از فساد
۰۴۱	فساد به صورت های دیگر گفت و مت
۰۴۲	برنج
۰۴۳	چو
۰۴۴	ژرت
۰۴۵	چاورا، پولاف و سایر غلات
۰۴۶	ازد گندم یا ارد گلتل (ملختو گندم و چاورا)، انواع پلکور، پودر و پلات گندم
۰۴۷	ارد غلات به جز گندم یا ارد گلتل، انواع پلکور، پودر و پلات غلات طبله پندی نشده در چای دیگر
۰۴۸	سایر محصولات به صفت آمده از دلالات و آماده شده از ارد، نخاسنه و محصولات نخاسته ای
۰۵۴	سبزیجات، تازه، سرد شده یا منجمد شده یا حفاظت شده از فساد به طور ساده؛ ریشه و رده های خوارکی سرشار از نخاسته طبله بندی نشده در چای دیگر یه صورت تازه یا خشک شده
۰۵۶	سبزیجات، ریشه و رده های خوارکی حفاظت شده از فساد طبله پندی نشده در چای دیگر
۰۵۷	بووه و بووه های اjetنی (به جز دله های روغنی)، تازه یا خشک شده
۰۵۸	مووه های حفاظت شده از فساد و مووه های آماده شده (به جز اینمهه ها)
۰۶۱	شکر، ملان و عسل
۰۶۲	انواع نحل و آب نبات فاقد کاکائو، مووه، مووه اjetنی، خال پوست مووه و سایر قسمت های گیاهان که به وسیله شکر از فساد حفاظت شده باشد
۰۷۳	پودر کاکائو شیرین شده، شکلات و سایر فرآورده های خوارکی محتوی کاکائو
۰۷۴	چای و ماته
۰۷۵	ادویه چات
۰۸۱	مواد آماده شده برای خوارک دام (به جز غلات آسیاب نشده)
۰۹۸	سایر محصولات خوارکی و آماده شده طبله پندی نشده در چای دیگر
۱۱۱	نوشایه های غیر گلخانه ای طبله پندی نشده در چای دیگر
۱۲۱	تونتون، یدون، فرآلات صنعتی، پس مانده تونتون و تنتاکو
۱۲۲	محصولات از تونتون و تنتاکو
۲۱۱	پوست جوانات به صورت خام (به جز پوست خزار)
۲۲۲	سموا، بدام زمینی، دانه اتفاقیگردان، کنجد، گل رنگ، کلم روغنی، منتاب، خردل و نخ پنبه
۲۲۳	دانه های روغنی طبله پندی نشده در چای دیگر و مووه های روغنی
۲۲۴	کلوچوی مصنوعی و کلوچوی ساختگی مشتق از روغن ها و ترکیبات مربوط به ان همراه کانجوی طبیعی و صنع های طبیعی
۲۴۵	ذغال چوب، چوب سوخت
۲۴۷	کنده چوب های درختان، چوب نگاشده شده آخشنده به رنگ و سایر مواد حفاظت کننده
۲۴۸	چوب، ازه و رنده شده، تراورون چوب
۲۵۱	خمور کاکاخ و ضدعفات کاکاخ و مقوها
۲۶۱	ابریشم خام (تکابیده)، ضدعفات ابریشم
۲۶۳	بنیه و اخال بنیه
۲۶۴	چاتوی و سایر بیانات نسبنی گیاهی (به جز بیانات کتان، کنف و رامی، بیانات چینی) عمل نوری شده ولی ریسیده نشده، پس مانده و ضدعفات بیانات مزبور
۲۶۵	کتان و کنف با خیسانده شده و سایر بیانات نسبنی، پس مانده و ضدعفات بیانات مزبور
۲۶۶	ریشه بیانات سنتوتی
۲۶۷	ریشه بیانات مصنوعی
۲۶۸	پشم و سایر موی جوانات
۲۷۳	سنگ، ماسه و شن

شرح کدهای SITC مورد بررسی

کد SITC	شرح کد
۲۷۲	پیریت های آهن نکته نشده، گوگرد تصفیه شده با نشده
۲۷۳	الماس های صنعتی و ساینده های طبیعی طبقه بندی نشده در چای دیگر
۲۷۴	سایر کاتی های ملچه بندی نشده در چای دیگر
۲۸۱	کاهه ها و کنسانتره های آهن، به جز پیریت های آهن نکته
۲۸۷	سایر کاهه ها و کنسانتره های دارای فلز غیر آهن
۲۸۸	خاکستر و پس مند دارای فلز یا ترکیبات فلزی
۲۹۱	مواد زاید خام غیر خوارکی حوتانه طبقه بندی نشده در چای دیگر
۲۹۴	مواد زاید خام غیر خوارکی سبزیجات طبقه بندی نشده در چای دیگر
۲۹۶	روغن نکت خام و روغن به دست امده از مواد غیری
۳۰۵	پس منده های مخصوصات اقتص طبقه بندی نشده در چای دیگر و مواد مربوط به آنها
۴۱۱	چوبی ها و روغن های چوبی و گیاهی و مشقات آنها که تغیرات شیمیایی داده شده اند، مخلوط ها و فراورده های غیر خوارکی
۴۳۱	چوبی ها و روغن های چوبی و گیاهی و مشقات آنها که تغیرات شیمیایی داده شده اند، مخلوط ها و فراورده های غیر خوارکی
۴۴۱	حاصل از روغن با چربی خوارکی گیاهی طبقه بندی نشده در چای دیگر
۵۱۱	هیدروکربن ها و مشقات ملکولی، سولفونه، نیتروره آشنا طبقه بندی نشده در چای دیگر
۵۱۲	الکل ها، قلل، الکل ها و مشقات ملکولی، سولفونه، نیتروره آشنا، الکل های چرب
۵۱۳	اسید های کربوکسیلیک و آئریدیها، هیدرولیک ها، پرآکسیدها و پرکس اسیدهای آنها و مشقات هالوژن، سولفونه، نیتروره آشنا یا نیتروروزه آنها به جز میتو ساینکسیلیک و لامک های آن و استراتها و نمک های آنها
۵۱۴	ترکیب های دارای عامل های نیتروروز
۵۱۵	ترکیب هایی که گوگرد و سایر ترکیب های آلتی معنی، ترکیب های هتروسیلیک طبقه بندی نشده در چای دیگر
۵۱۶	ترکیب هایی که ملچه بندی نشده در چای دیگر
۵۲۲	ترکیب های اکسیژناته معدنی غیر فلز طبقه بندی نشده در چای دیگر
۵۲۳	نمک ها و نمک های پرورکسی و فلاترات طبقه بندی نشده در چای دیگر
۵۲۴	مواد زاید امیزی انتنیک الکل ها و فراورده های معنی بر آن
۵۲۵	فراورده هایی مبنی بر مواد زاید امیزی دارای انشاء گیاهی با حوتانه
۵۲۶	رنگ ها، مرکب پلی و جلا داده ها
۵۴۱	محصولات دارویی و پزشکی به جز موارد مشمول گروه ۵۴۲
۵۵۱	استنس های روغنی، مخلوط مواد دارای یو از نوع مورد استفاده به عنوان مواد خام در صنایع
۵۵۲	歇ط و فراورده های از اینچی
۵۵۳	صلیون، فراورده های نیترز کنده و جلا داده
۵۶۲	أنواع کود
۵۷۲	پلمرهای استینر به شکل اولیه
۵۸۱	أنواع صفحه، رول، فیلم، فویل و نوار از پلاستیک
۵۹۱	اقلت کش ها
۵۹۲	أنواع نشاسته های تغیر یافته، انواع جسم مایع و ژلاتین
۵۹۳	محصولات معنی طبیعی فعال شده طبقه بندی نشده در چای دیگر
۶۱۱	جزم
۶۱۲	سایر اینیاه ساخته شده از چرم
۶۲۱	مواد ساخته شده از لاستیک
۶۲۵	لاستیک های روغنی و نوچی (تایره ها و نوب ها)
۶۳۳	کالاهای اساخته شده از چوب پنه
۶۳۴	أنواع کتفه و پستان
۶۳۵	محصولات چوبی طبقه بندی نشده در چای دیگر
۶۴۱	کاغذ و مقوای
۶۴۲	کاغذ و مقوای بروده شده به شکل و اندازه مشخص
۶۵۱	الواع نخ نساجی از الباف طبیعی
۶۵۲	پارچه های یافته شده از پنه
۶۵۳	پارچه های یافته شده از الباف کوتاه
۶۵۴	پارچه های یافته شده از الباف طبیعی غیر از پنه
۶۵۵	الواع پرچه گشته با قاب دوزی شده
۶۵۶	الواع توری ابریشمی، روساری، نوار تور بالات، انواع پارچه کم عرض
۶۵۷	ندم و انواع پارچه های ای بات، سایر کالاهای نساجی
۶۵۸	کالاهای نساجی املأه شده
۶۵۹	الواع قلپی و سایر انواع کفکوش منسوج
۶۶۱	سیحان، ادک و گم
۶۶۲	محصولات نسوز و محصولات گلی غیر نسوز سازه ای
۶۶۳	سایر محصولات گلی غیر گلی طبیعی بندی نشده در چای دیگر
۶۶۴	شیشه و محصولات شیشه ای

شرح کدهای SITC مورد بررسی

شرح کد	SITC کد
مسایر محصولات شیشه ای	۹۶۵
کالاهای خانگی و تزئینی از جنس سرامیک	۹۶۶
مواد اولیه متأثری اهن و فولاد	۹۷۱
قوایل خام و محصولات فولادی نهاده	۹۷۲
محصولات اهن یا فولاد غیر الیازی نخت نورد شده که بیش از حد نورد گرم روی آن کار نشده باشد	۹۷۳
محصولات نخت نورد شده از اهن یا فولاد غیر الیازی روکش شده، اینکاری شده با انود شده	۹۷۴
مینه ها و مقولهای اهن یا فولاد گرم مورد شده	۹۷۶
سیم از اهن یا فولاد غیر الیازی	۹۷۸
اقواع اونه و پروفیل توخالی از اهن یا فولاد، اتواع اتصالات نوله از اهن یا فولاد	۹۷۹
مس	۹۸۲
قوینیم	۹۸۴
ترسب	۹۸۵
روی	۹۸۶
محصولات فلزی سازه ای و قطعات مربوط به آن	۹۹۱
مخزن، و بنیع و تانکر از اهن، فولاد یا الومینیم	۹۹۲
سیم های اهنی یا فولادی	۹۹۳
اقواع میغ، پوتز، بست، گیره و کالاهای مشابه از جنس اهن، فولاد، مس یا الومینیم	۹۹۴
افزار سنتی را مشاهدی	۹۹۵
اقواع چاقو، قوهی و سایر وسایل برنده	۹۹۶
محصولات فلزی خانگی طبقه بندی نشده در جای دیگر	۹۹۷
محصولات فلزی ساخته شده طبقه بندی نشده در جای دیگر	۹۹۹
دیگر های تواند کنده بخار اب یا سایر بخارها	۷۱۱
اقواع موتور و تورین و قطعات مربوطه	۷۱۳
مورور های دیگریمک، شرکتورها و ظرفان از	۷۱۶
اقواع تورین های دیگرولیک و جوش ای لب و قطعات ان طبقه بندی نشده در جای دیگر	۷۱۸
مشین الات مشاهدی یا چنگالداری و قطعات مربوطه	۷۲۱
اترکتورها (به) چرخ اتکتورهای زلی گذاری)	۷۲۲
مسایر ماشین الات دارای موتور محركه سرخود	۷۲۳
ماشین الات تولید منسوجات، الپس و جوش و قطعات مربوطه	۷۲۴
ماشین الات ساخته خمیر کاغذ، تکمیل کاغذ و مقوای، انتقال خمیر کاغذ و قطعات مربوطه	۷۲۵
ماشین الات صنایع، حرفه ای و نظارت آن و قطعات مربوطه	۷۲۶
ماشین الات آماده سازی سولاذخانی	۷۲۷
اقواع ماشین ابزار و قطعات و مدخلات آنها	۷۲۸
ماشین الات برای متأثری و قطعات مربوط به آنها	۷۲۷
اقواع مشعل اجاق و کوره و قطعات مربوط به آنها	۷۴۱
اقواع میب برای نایمات، بایرونده های میمات و قطعات مربوط به آنها	۷۴۲
اقواع میب هوا یا خلاء دستگاه های تراکم هوا یا مایبر گازها و قطعات مربوط به آنها	۷۴۳
تجهیزات بالابرده و چیلده کنده و قطعات مربوط به آنها	۷۴۴
افزار سنتی پادی یا موتور های سرخود غیر دیگریکی و قطعات مربوط به آنها	۷۴۵
قطعات غیر برقی مشین الات	۷۴۹
ماشین الات دفتری	۷۵۱
ماشین الات حساسیات (کامپیوترها)	۷۵۲
گرفته های تلویزیون	۷۶۱
دستگاه های ارسال امواج رادیویی و تلویزیونی، دوربین های تلویزیونی	۷۶۴
آتشسوزه موتور های برقی، مبدل های ولتاژ با فرکنس و القاء کننده ها	۷۷۱
دستگاه های توزیع و کنترل برق	۷۷۲
کابل ها و سیم های عالیه بندی شده، کابل های قبیر نوری	۷۷۳
دستگاه های برقی تشخیص بیماری و مورد استفاده بر اساس کاربرد الشعه ایکن یا تشتمعت آنها، بتنا و گاما	۷۷۴
و سیلولولیکی دیگریکی و غیر دیگریکی طبقه بندی نشده در جای دیگر	۷۷۵
البده ها، بیل های اولیه و پاطری های اولیه و قطعات مربوط به آنها	۷۷۸
اتوپلی های سواری و سایر وسایل نقشه موتوری	۷۸۱
وسائل نقلیه موتوری برای حمل و نقل کالا و استفاده های خاص	۷۸۲
وسایل نقلیه موتوری باده ای طبقه بندی نشده برای دیگر	۷۸۳
قطعات و لوازم الحلق و سایل نقلیه طبقه بندی نشده در جای دیگر	۷۸۴
اقواع موتور سیکلت و دوچرخه	۷۸۵
تربلر و نیم تربلر، سایر وسایل نقلیه فاقد تزویری محركه مکاتوبی	۷۸۶
لوکوموتیو های راه اهن و ترموموا و افن های روی خط و قطعات الحلق اتها	۷۹۱

شرح کدهای SITC مورد بررسی

SITC کد	شرح کد
۷۹۳	کمپت پارچه‌ی و جنگی
۸۱۲	رالیکورهای اهلی یا فولادی مورد استفاده در سیستم حرارت مرکزی بدون منبع گرمایی الکتریکی
۸۲۱	میلان و سایر کالاهای قابل حمل و نقل طبقه بندی نشده در جای دیگر
۸۲۱	چدان، انواع کیف دستی و کالاهای مشابه از جرم
۸۴۲	کفت و امدن، شلوار، بلوز، بیراهن و پوشک مشابه غیر کشیاف یا قلاب دوزی نشده زنانه با دفترانه
۸۴۳	کفت و شلوار، بلوز، بیراهن و پوشک مشابه غیر کشیاف یا قلاب دوزی نشده مردانه با پسرانه
۸۴۴	کفت و امدن، شلوار، بلوز، بیراهن و پوشک مشابه کشیاف یا قلاب دوزی شده زنانه با دفترانه
۸۴۵	انواع لباس از منسوجات، کشیاف یا قلاب دوزی شده یا نشده طبقه بندی نشده در جای دیگر
۸۴۶	سایر ضمادات آمده پوشک از جنس منسوجات کشیاف نشده یا قلاب دوزی نشده طبقه بندی نشده در جای دیگر
۸۴۸	پوشک و منضمات از جنس جرم یا پلاستیک
۸۵۱	پلوش
۸۷۲	سایر وسایل و ابزارهای مورد استفاده در پزشکی، جراحی، دندانپزشکی یا دامپزشکی طبقه بندی نشده در جای دیگر
۸۷۲	وسایل اندازه گیری و شمارنده طبقه بندی نشده در جای دیگر
۸۷۴	انواع ترازوهای دقیق، ابزارهای رسانی، محاسباتی و اندازه گیری طبقه بندی نشده در جای دیگر
۸۷۴	ابزارهای اینتیکس
۸۸۵	انواع ساعت و قطعات مربوط
۸۹۲	انواع محصولات جایی
۸۹۳	محصولات از پلاستیک طبقه بندی نشده در جای دیگر
۸۹۴	کلنسک بجه، اسباب پازی، کالاهای ورزشی و پازی
۸۹۵	ملزومات اداری و لوایم تحریر طبقه بندی نشده در جای دیگر
۸۹۶	اثاث هتلی، اشیاء گلکسیون یا هتفه
۸۹۷	جوهرات و سایر کالاهای ساخته شده از فلزات فیمتی، جواهرات بدالی طبقه بندی نشده در جای دیگر
۸۹۸	انواع الات موسیقی و قطعات و ملحقات آنها
۸۹۹	صنوعات گوتکون طبقه بندی نشده در جای دیگر

مأخذ: بانک اطلاعاتی اطباق سیستم های کد گذاری CPC, HS, ISIC, SITC, پژوهشکده امور اقتصادی

Archive of SID